

dones

associació de dones periodistes

març 2007

núm. 26 2,50 €

Directives, una fita professional i un repte social

Entrevista
Ana María Matute

L'habitatge,
un dret mutilat

Idees i projectes que han obert camins

Per **Sònia Hernández**

Maria Montessori

(Chiaravalle, 1870-Noordwijk, Països Baixos, 1952)

Creadora del mètode educatiu que porta el seu nom, basat en la llibertat de moviment de la criatura a qui s'està educant, Montessori va ser la primera dona que es va graduar en medicina a la Universitat de Roma, al 1894. Va començar a treballar a la clínica psiquiàtrica de la mateixa universitat com a metge ajudant, mentre seguia molt de prop els mètodes i teories educatives d'Édouard Séguin per a l'aprenentatge de nens deficients mentals. Va començar a destacar com a conferenciant i autora de nombrosos articles i llibres, com el *Mètode Montessori*, publicat al 1912. Considera la llibertat de moviment en l'espai bàsic per als nens i nenes, que en cap moment es veuen sotmesos a l'obligació d'haver de formar una fila o d'estar-se quiets, constituint Aixà, la disciplina lliure que finalment s'ha aplicat en un ampli nombre d'escoles de tot el món. La seva primera escola, la Casa dei bambini, va ser inaugurada al 1907 i el seu mètode aviat es va estendre ràpidament per tota Itàlia i per tot el món.

Consol Pastor

(Barcelona, 1887-1973)

Va ser l'alumna número u de la primera promoció de l'Escola Superior de Bibliotecàries, estudis que va emprendre quan ja era mestra. Va col·laborar en diverses traduccions que es publicaven a *Quaderns d'estudi* i a *Minerva*. El 1918 va dirigir la primera biblioteca popular de la Mancomunitat, la de Valls.

El 1919 va guanyar la plaça de professora auxiliar de l'Escola Superior de Bibliotecàries, el màxim nivell al qual podien accedir les bibliotecàries. Durant els anys 20 i 30 va dirigir la Biblioteca Popular per a la Dona.

Nora Cortiñas

(Buenos Aires, 1932)

Mare de l'estudiant Carlos Gustavo Cortiñas, desaparegut a l'abril de 1977, una de les víctimes de la dictadura de Jorge Rafael Videla, Nora Cortiñas és, juntament amb Hebe de Bonafini, una de les cofundadores del moviment protagonitzat per les mares de la Plaza de Mayo argentines. Fruit d'un enfrontament entre les dues fundadores,

ara per ara, les mares es troben dividides en dues associacions. Cortiñas es la presidenta de la Asociación Madres de Plaza de Mayo Línea Fundadora, que va cofundar al 1986. Als seus 74 anys, psicòloga social de professió, és una activa militant de diverses causes solidàries i de defensa dels Drets Humans, més enllà de la reivindicació i la recerca que mantenen las Madres de la Plaza de Mayo i que les ha fet esdevenir un referent de la lluita humanitària davant de qualsevol poder polític i dels seus abusos. Per la seva tasca ha rebut diverses distincions, com la Càtedra Lliure de poder econòmic i Drets Humans de la Facultat de Ciències Econòmiques de la Universitat de Buenos Aires o el doctorat Honoris Causa de la Universitat Lliure de Brussel·les.

Josefina Aldecoa

(La Robla, Lleó, 1926)

Pertanyent a una família de mestres de la ideologia de l'Institut Libre de Enseñanza, Aldecoa va combinar des de molt jove el seu interès per la literatura i la pedagogia. Al 1944 es va traslladar a Madrid, on va estudiar Filosofia i Lletres i es va doctorar en Pedagogia amb una tesi sobre la relació dels nens amb l'art. A la universitat va entrar en contacte amb alguns dels escriptors de la Generació dels 50, com ara Carmen Martín Gaité, Rafael Sánchez Ferlosio, Alfonso Sastre o el seu marit, Ignacio Aldecoa. Al 1959 va fundar la que seria la seva obra més destacada, el Colegio Estilo de Madrid, que s'inspirava en les teories que havia explorat en la seva tesi doctoral i en els mètodes que havia observat a escoles d'Anglaterra. Va esdevenir un punt de referència a tot el país per la seva educació basada en una cultura refinada i lliure de la religió, tot un repte en l'Espanya franquista. A començament dels 80 va tornar a la seva activitat literària amb una edició crítica dels contes del seu marit i amb nombroses obres pròpies, que l'han fet esdevenir una de les escriptores referència de la literatura espanyola dels últims anys. Al 2004 va rebre el premi de Castella i Lleó de les Lletres, any en què va denegar la sol·licitud que José Luis Rodríguez Zapatero li havia fet per ocupar la vicepresidència del govern a la candidatura del PSOE per a les eleccions generals. ■

sumari

2 elles també hi eren

Idees i projectes que han obert camí
Per Sònia Hernández

4-12 quan totes les dones

Directives, un repte social i una fita professional

Text Silvia Artés Andreu
Fotografies Esther Sanromà

14-15 Així ens veuen, així ens va

Qui mana als mitjans de comunicació
Per Laia Serra Valls

18-20 Fem esport

Superació olímpica
Per Joan Manuel Surroca
Entrevista a **Anna Pruna**, secretària general de l'Esport
Per M. Eugènia Ibáñez

24-27 L'administració administrada

Activitats per commemorar el 8 de març
Coordinada per Marta Corcoy

30 Europa a l'abast

L'Institut europeu per a la igualtat
Per Alicia Oliver Rojo

34-35 A favor nostre

L'habitatge, un dret mutilat
Per Maria José Cantón

16-17 dones que remenen les cireres

Benedetta Tagliabue, arquitecta
Per Sònia Hernández

22-23 pensar en clau del XXI

Per què als homes els costa tant assumir la feina de casa?

Per Ramon Solsona i Enric Lacalle
Il·lustració Aida Rios

28 De cara a la paret

A càrrec de la Cantant Calva
La gata Lina, de Gemma Sales

31-33 Àlbum de fotos

Mares lesbianes
Imatges i text d'Oriana Elicabe

36-38 Sofregit cultural

Entrevista a **Ana Maria Matute**
Per M. Eugènia Ibáñez
Propostes, per Esther Molas

39-41 L'Estenedor d'idees

Articles i notícies

42-43 Homes de fer feines

Sebastià Serrano
Per Aurora Antón, text
Pilar Aymerich, fotografia

Generalitat de Catalunya
Institut Català de les Dones

Diputació de Barcelona
Servei de municipis

Parlament de Catalunya

dones

Barcelona, març 2007, núm. 26

Consell de Redacció
Montserrat Puig, Joana Gallego, Mª Eugènia Ibáñez, Pilar Aymerich, Montserrat Minobis, Hilda Ferrer, Marta Corcoy, Elvira Altés, Esther Molas

Edita:

Associació de Dones Periodistes de Catalunya

Rambla de Catalunya 10, 3r. Tel: 93 412 11 11/ 93 412 46 56

Coordinació: **Elvira Altés**
Coord. tècnica: **Marta Corcoy**
Correcció: **Esther Molas**

Subscripcions:

E-mail: **adpc@adpc.cat** Web: **www.adpc.cat**

Disseny gràfic i maquetació: **estudi Villuendas + Gómez**
Foto portada: **Alicia Gómez del Moral**
Impressió: **El Tinter**. Dipòsit legal: B-44.200-2000

Imprès en paper ecològic

Directives, una fita

professional i un repte social

Ser dona i directiva és encara una excepció. Les que ocupen un càrrec directiu suposen un 6% del total de dones ocupades, davant del més del 9% d'homes directius. I les xifres són més baixes si parlem de la presència femenina en consells d'administració de les principals empreses espanyoles cotitzades: un 2%. A més, cobren un 26,2% menys que els seus companys directius. Els motius són diversos: es podrien trobar en la dificultat que tenen d'accedir a càrrecs directius per una qüestió de gènere –la maternitat continua marcant–, perquè qui pren les decisions i qui contracta dins d'una empresa, majoritàriament, són els homes i perquè a elles els costa més ascendir. Han de ser més brillants i demostrar més per arribar al mateix lloc que un home.

Per **Sílvia Artés Andreu**

Les xifres parlen, les dones tenen un nivell més baix de representació i participació en els càrrecs directius d'empreses: les cúpules de les empreses estan ocupades per homes. I la pregunta és senzilla: per què hi ha una presència tan escassa de dones? Per què és una excepció que una dona controli un lloc de presa de decisions? I per què tot i haver més dones amb una titulació universitària superior que homes, quan aquestes xifres es traslladen al mercat laboral s'inverteixen? Hi ha opinions que potser apunten a tòpics com que a les dones no els agrada dirigir, prendre decisions, participar i implicar-se en els projectes de la companyia o prefereixen dedicar més temps a la vida personal que a la seva progressió profes-

sional. El que sembla és que hi ha un sostre de vidre que impedeix que moltes dones que ocupen càrrecs entremitjos i que estan preparades per fer el salt, assumir una major responsabilitat i ocupar un càrrec directiu, es trobin amb unes limitacions i unes barreres difícils de trencar dins del seu entorn laboral.

L'organització actual de les empreses és un element que marca i exclou, perquè qui contracta i qui ocupa els consells d'administració són homes. A més, hi ha un altre factor, segons Eugènia Bieto, sotsdirectora general corporativa d'ESADE: "Entre ells es protegeixen i abans agafen a un home. Ells fan moltes relacions fora de la feina, les dones no tenim temps". Eugènia Bieto també considera

que “a vegades hi ha un tema d'autoexclusió de les pròpies dones, perquè tenir un càrrec suposa un cost personal, són moltes hores de dedicació i els alts nivells directius no poden conciliar”. Tot i així, considera que les coses canviaran, però que encara falta, hi ha d'haver un relleu generacional.

Horaris, família i prejudicis

Segons un estudi de la Fundación Encuentro, entre els principals obstacles amb què es troben les dones quan volen ascendir i arribar a dirigir dins d'una empresa, hi ha els horaris laborals, les responsabilitats familiars, els prejudicis i la mentalitat dels responsables que decideixen a qui es contracta, i la disponibilitat per viatjar. Altres aspectes a tenir en compte és que les dones no acostumen a tenir qui les recolzi dins de l'organització empresarial i les ajudi a promocionar-se; tampoc no compten amb tants contactes personals com els homes, ja que aquests en el seu temps lliure, o un cop finalitzada la jornada laboral, encara tenen temps per establir relacions amb altres col·legues i ampliar així la seva àrea d'influència i les seves possibilitats laborals.

També hi ha diferències més subtils. Segons aquest estudi, les dones amb qualificacions i experiència idèntiques a les dels seus companys, des de l'inici de les seves carreres professionals se'ls hi encomanen diferents tasques, responsabilitats i sous; a les dones no se les col·loca en llocs estratègics ni propers a la direcció general. Pel que fa a l'alta direcció, gairebé el 20% dels homes titulats, a la meitat de la seva carrera ja ha arribat al departament de direcció general, en canvi, en el cas de les dones, només són un 2,3% les que hi arriben.

La majoria de les dones directives, gairebé un 64% se centren en els sectors del comerç i l'hostaleria. En canvi els sectors de la construcció i de producció i distribució d'energia elèctrica, gas i aigua, només un 10% dels càrrecs directius corresponen a dones. Caldria destacar, també, que del total de dones directives -un 6,3% a tot l'Estat-, tres quartes parts dirigeixen la seva pròpia empresa, la qual cosa significa que aquelles que han volgut pilotar i conduir la seva pròpia carrera professional cap a la presa de decisions han hagut d'establir-se pel seu compte.

El 2005, el percentatge de dones presents en els consells d'administració d'empreses de l'Ibex 35 era el 2,1%, i enguany s'ha reduït. Aquesta ínfima representació s'estén també al 2,4% de dones que són presidentes de cambres de comerç, indústria i navegació. Segons aquestes dades de l'Instituto de la Mujer, no hi havia cap dona presidenta en aquestes empreses.

La via de la formació

Per intentar canviar aquesta tendència i possibilitar que hi hagi més dones directives, el CIDEM i la Direcció General

de Relacions Laborals de la Generalitat, ha iniciat el seminari *Jo, directiva* per a dones que ocupen càrrecs directius, per tal de donar-los la possibilitat d'assumir més responsabilitat. El seminari l'imparteix professorat d'ESADE. Eugènia Bieto és clara al dir que el curs el fan dones que “tenen la possibilitat de tenir un càrrec directiu i que per ser dones no ho tenen tan fàcil”. Assegura que “l'única manera de trencar el sostre de vidre és donant més formació amb temes de direcció”.

És el cas d'una de les alumnes del curs, Helena Caís, que va decidir fer el curs. “Volia actualitzar i ampliar coneixements en àrees que m'interessen per la feina i per assolir un càrrec de direcció financera”, diu Caís, responsable de Control de Negoci de Bacardí, multinacional on treballa des de fa un any i mig a la filial espanyola, en la que no hi ha cap dona directiva. La seva aspiració és ser directora Financera i creu que es pot arribar a un càrrec directiu. “No ho veig tan difícil, però ens costa més que a ells, hem de demostrar més, hem d'esforçar-nos molt

Eugènia Bieto, sotsdirectora general corporativa d'ESADE

FOTO ESTHER SANROMA

Helena Caís, responsable de Control de Negoci de Bacardi

més i destacar per sobre d'algú que està al mateix nivell que nosaltres". Considera Caís: "Hi ha una herència cultural i les mateixes dones assumim que ens costa més pujar. Jo crec que això ha de canviar, però encara falta temps". Aquesta executiva està casada, però encara no té fills: "És complicat trobar temps per a mi, i per tenir fills ho tenim difícil, serà més endavant, ara, per les meves tasques professionals, no puc".

El cas d'una altra de les alumnes, Meritxell Gimeno, és diferent, ja que en el seu cas no ha hagut de lluitar dins de l'empresa per assolir un càrrec directiu: és directora

general de Draco Systems, una empresa d'enginyeria electrònica fundada per ella mateixa ara fa tres anys. L'empresa, que treballa en el sector de les noves tecnologies, té sis treballadors, dues dones i quatre homes, dos dels quals són els seus socis. En el seu cas, al tenir una formació tècnica va voler fer el seminari per "aprendre la part directiva, la més empresarial, financera i de negociació", explica. El sector de les noves tecnologies està força masculinitzat, i de fet, destaca: "A les reunions mai hi ha dones i encara els hi xoca veure una dona. Primer has de demostrar i et fan preguntes per veure si en saps, perquè no estan acostumats a que en aquest entorn, més tècnic, hi hagi dones".

Les alumnes d'aquest programa coincideixen a dir que un dels aspectes més importants i que més les ha enriquit és conèixer i compartir l'experiència de les altres participants del seminari *Jo, directiva*, ja que en molts casos s'identifiquen i s'hi reflecteixen. Han creat una xarxa de relació molt estreta, un *networking*, que les ha permès ampliar les seves relacions laborals, iniciar alguna relació professional i intercanviar-se informació.

Manen millor les dones?

Hi ha un estil femení de dirigir i un de masculí? Els tòpics que afirmen que els homes són més agressius, més autoritaris, menys conciliadors i que les dones estan més afeixades a treballar en equip i que potencien més la part emocional, són reals? Per a la professora Bieto, hi ha diferències molt subtils entre les dones i els homes. Per exemple, "les dones quan gestionen fan servir més la part emocional, no els agrada el conflicte obert i directe: gestionen sense enfrontament i decideixen més per consens". Tot i així, el que continua sent vigent és que "les dones han de demostrar molt més i se'ls demana més", conclou.

Helena Caís coincideix a dir que "les dones tenen una manera diferent de dirigir, els funciona més la intel·ligència emocional i en la resolució de conflictes ho fan millor". Sandra Jiménez, responsable de Planificació Estratègica del CIDEM, i responsable del projecte *Jo, directiva*, pensa que més que una qüestió de gènere "hi ha diferents estils de liderar, són estils personals, no crec que hi hagi dos

Tipus d'ocupació i nivell de formació

	Dones	Homes	Total
Direcció d'empreses i administració pública	6,0 %	8,9%	7,7%
Titulació universitària superior	37,3 %	29,6%	32,9%
Tècniques/cs i professionals científiques/cs i intel·lectuals	15,9 %	10,0%	12,5%
Tècniques/cs i professionals de suport	12,9 %	11,7%	12,2%
Empleades/ts de tipus administratiu	18,9 %	6,4%	11,6%
Treballadores/rs de serveis de restauració, personals, comerç	22,2 %	8,4%	14,2%
Treballadores/rs qualificades/ts en agricultura i pesca	0,7 %	2,9%	2,0%
Operadores/rs qualificades/ts en manufactures i construcció	3,6 %	25,9%	16,5%
Operadores/rs d'instal·lacions i maquinària	4,7 %	16,1%	11,3%

Font: Institut Català de les Dones

“ Les dones tenen una manera diferent de dirigir, els funciona més la intel·ligència emocional i en la resolució de conflictes ho fan millor ”
afirma Helena Caís

estils diferents i, en tot cas, les diferents formes són complementàries”.

Marta Grau, directora de Recursos Humans (RRHH) de l'editorial Random House Mondadori, també creu que el tarannà de les dones és diferent i assegura: “Quan faig una selecció de personal veig que elles tenen més ganes de fer coses, d'aprendre, són més entusiastes i més alegres, i això fa que les dones acabin tenint èxit”. Marta Grau ja fa cinc anys que desenvolupa tasques dins de l'àrea de RRHH en aquesta empresa multinacional. Sempre s'ha dedicat a aquest sector dins de l'empresa i considera que és una professió en la qual cal tenir “empatia, entendre a la gent i això se'ls dona millor a les dones”. La directora afirma: “Tenim més capacitat de posar-nos al lloc dels altres i entendre que allò que és bo pel treballador, també ho és per a l'empresa”. En aquest sentit, són positives les polítiques de conciliació de vida laboral i personal, ja que satisfan al treballador i, alhora, se sent més vinculat a l'empresa. Random House Mondadori, per exemple, “possibilita que es faci horari flexible, es dona un ajut per a les guarderies i encara que sigui de forma puntual, per cada 10 anys d'antiguitat l'empresa li dona un mes de vacances més al treballador: el que vol la gent és temps i més qualitat de vida, i és cap aquí cap on hem de caminar”.

Conciliar és rentable

Grau és directora de RRHH des de fa 13 anys i considera que ha tingut sort: explica que ha treballat molt i que s'ha hagut d'esforçar, però no ha trobat entrebancs en la seva carrera professional. Ella va néixer i va viure als Estats Units fins els 16 anys i el seu bilingüisme, junt amb un ampli coneixement de la cultura anglosaxona, li va facilitar les coses per progressar dins de la seva professió. Marta Grau opina que hi ha poques dones directives, ja que “fins ara les carreres tècniques i les enginyeries les feien només homes i era com un lobby. Grau afirma convençuda: “Nosaltres mateixes ens autolimitem, som el nostre pitjor enemic. Per exemple, ens sentim malament si quan arribem a casa els nostres fills ja han sopat o no els hem pogut banyar”. Considera molt important que les dones no es posin barreres: “Les dones no es poden autoexcloure fent reduccions horàries o ampliant les baixes, hem d'educar a les nostres parelles perquè comparteixin també les responsabilitats i obligacions que tenim a casa i amb els nostres fills”.

Marta Grau té dos fills, de 17 i 18 anys, i quan els va

tenir, va decidir que no deixaria de treballar, va preferir tenir menys temps amb ells, però de més qualitat, i sentir-se més satisfeta en la seva vida, tant professional com personal. Ara, tot el temps lliure que té el dedica als seus fills.

Quines vies de canvi hi ha? Quines mesures i quin canvi de polítiques cal posar sobre la taula i tirar endavant per aconseguir que la presència femenina en la direcció d'empreses augmenti? És necessari que hi hagi un canvi de la mentalitat empresarial que les permeti accedir a càrrecs de responsabilitat i que hi hagi més dones en els llocs de presa de decisió per potenciar aquests canvis, i aplicar i

Meritxell Gimeno, directora general de Draco Systems

FOTO: ESTHER SANROMA

creure's una política que possibiliti que les persones amb una alta responsabilitat laboral –homes i dones– puguin compaginar millor la seva vida personal, familiar i laboral. La flexibilitat horària i les jornades reduïdes facilitarien que les dones i els homes poguessin dedicar més temps a les seves famílies o al seu temps d'oci personal, amb la qual cosa no es castigaria a aquelles dones que després de tenir un fill, per exemple, demanen reducció horària o jornada intensiva per poder fer front a la cura de la seva família. Compartir, entre homes i dones, pares i mares, aquestes responsabilitats, igualar els horaris i les baixes per maternitat-paternitat, podrien ser algunes de les vies que contribuirien a igualar la presència i l'activitat femenina dins dels llocs de responsabilitat i presa de decisions de les empreses.

Sílvia Vilchez, és directora de Relacions Corporatives de

MRW, empresa que està innovant i apostant de forma contundent en polítiques de conciliació. Ella expressa una idea clau: "S'ha confós estar a la feina amb treballar. No es pot associar temps de feina amb productivitat". I és que la seva experiència en aquesta empresa de missatgeria, MRW, li ha demostrat que donar més flexibilitat als treballadors possibilitant que treballin des de casa (tenen tres dones i un home que fan teletreball, i tots amb càrrecs de responsabilitat) o donar ajudes, per exemple, per pagar les guarderies, són accions que contribueixen a què els treballadors estiguin més satisfets, tinguin una major qualitat de vida, vinguin a treballar més contents i s'identifiquin més amb l'empresa.

Una de les mesures destacades que MRW duu a terme és que en les àrees de treball on hi ha una representació de dones molt inferior, en el procés de selecció es prio-

Jo, directiva, més formació en direcció i gestió empresarial

El programa Jo, directiva, que ha posat en marxa el CIDEM, el Centre d'Innovació i Desenvolupament Empresarial, depenent del Departament d'Innovació, Universitats i Empresa de la Generalitat i la Direcció General de Relacions Laborals, és un seminari que s'adreça a dones professionals amb càrrecs predirectius i té per objectiu dotar-les amb les eines que possibilitin trencar el sostre de vidre que les impedeix arribar a ocupar càrrecs directius. El primer curs s'ha fet d'octubre de 2006 a gener de 2007, i el segon va iniciar-se el mes de novembre i finalitzarà el març d'enguany. Es va fer una selecció de candidates i s'han creat dos grups de 32 dones, amb un perfil altament competitiu i que tenen una possibilitat real d'accedir a un càrrec directiu.

Sandra Jiménez, responsable del projecte a CIDEM, justifica la iniciativa: "Es detecta que hi ha un 6% de dones directives i una presència d'un 2% en consells d'administració de les empreses de l'Ibex-35. Per tal d'incrementar la presència femenina s'endega aquesta experiència pública i pionera, un programa que no existia fins ara al mercat".

El curs l'imparteix professorat d'ESADE i es fa durant tot un dia cada dues setmanes. La Generalitat assumeix més del 90% del cost i les assistents del curs, o les seves empreses han de pagar 200 euros en concepte de despeses de gestió del títol. Es treballen temes de direcció estratègica, finances, màrqueting, direcció d'operacions, tècniques de negociació i for-

mes de lideratge. "El valor afegit són els casos pràctics i que s'adapta a la realitat de les dones. Enriqueix molt l'experiència de les alumnes del grup, que comparteixen moltes coses, perquè es troben en situacions molt similars", explica Jiménez.

Les participants tenen coses en comú a nivell professional, tot i que hi ha directives i empresàries, i afegeix la responsable que "totes treballen en àrees molt diferents com són el cartonatge, l'automoció, la indústria, les noves tecnologies, els serveis, o les pimes i les empreses familiars. És un grup diversificat, però homogeni". La franja d'edat està entre els 28-50, i la majoria tenen entre els 29 i els 35 anys.

Per a Sandra Jiménez, els motius pels quals les dones no arriben a un lloc directiu no és un tema de capacitat, que és la mateixa, sinó que les dones han de conciliar la vida laboral i la personal.

El curs també ha possibilitat crear una xarxa de relacions i un fòrum de discussió on-line en el qual hi ha molta participació i que ha permès que s'estableixin relacions professionals entre les participants.

La valoració que en fa Sandra Jiménez és que ha estat un "èxit, la qual cosa demostra que hi havia una necessitat de formació específica". Assegura que "les classes són molt participatives i apliquen a la feina el que han après".

Eugènia Bieto, professora i sotsdirectora general corporativa d'ESADE, i coordinadora del projecte a ESADE, també considera que "és un grup de dones que aprofita molt el curs. Estan agraïdes, perquè algú s'ha preocupat per la seva problemàtica".

ritzen els currículums de les dones. “Primer mirem els de les dones i si no hi ha cap perfil que s’ajusti llavors els desestimem, no agafem a una dona pel seu gènere, però prioritzem els currículums de les dones en les àrees on gairebé no hi són presents”, explica Vilchez. Altres mesures que apliquen són l’ampliació del temps de lactància amb mitja hora més al dia del que marca la llei, no es castiga els treballadors que demanen una excedència, reducció de jornada o permisos. “Els donem si el desenvolupament de la feina ho possibilita, si es pot es fa, però en tot cas no es castiga per demanar-ho o quan tornen d’una excedència”. El cas d’aquesta empresa prova que qui més demana i més necessita mesures com aquestes continuen sent les dones, que no acaben de repartir les seves responsabilitats domèstiques amb les seves parelles. Silvia Vilchez destaca que “el 98% de les excedències, adaptacions horàries i reduccions de jornada les sol·liciten les dones”.

Segons l’empresa, aquesta política dona bons resultats: no hi ha rotació de treball; no hi ha absentisme; el personal és el principal prescriptor de l’empresa, no hi ha baixes per estrès i no hi ha conflictivitat laboral. A més, tenen una mitjana de dos fills. Silvia Vilchez conclou que “si les empreses apliquessin més mesures com aquestes, hi hauria més dones directives. Fer conciliació és més una actitud que una despesa, perquè conciliar és rentable”.

Ús no sexista del llenguatge

Una altra de les accions que fa aquesta empresa és fer un ús no sexista del llenguatge, tant en la descripció de llocs de treball, com en el llenguatge que utilitza la direcció, com en el de les publicacions internes.

Elena Faba, és empresària i té 8 treballadors, tots homes, al seu càrrec. Ella ha creat les empreses DEIMOS i EDUCÀLIA, dins del sector de les noves tecnologies. A la seva empresa tothom concilia, explica. Pel que fa a la poca representativitat de dones directives opina: “No és que no vulguem pujar, el que passa és que no se’ns deixa.

FOTO ESTHER SANROMA

Sandra Jiménez, responsable de Planificació Estratègica del CIDEM

càrrec està ocupat per un directiu o una directiva. Òbviament, aquestes polítiques les hauria d’assumir el propi Estat per l’impacte econòmic que suposen”. També creu que caldria que hi hagués més flexibilitat horària i que es

El 2005, el percentatge de dones presents en els consells d’administració d’empreses de l’Ibex 35 era el 2,1%, i enguany s’ha reduït

S’han de fer polítiques que necessitin les dones, no les que els polítics creuen que són les adequades, ells s’han d’adaptar a les necessitats de les dones. Cal fer polítiques més efectives i mirar per què hi ha tan poques dones directives, veure què passa i com es pot fer per canviar-ho. Hi ha molta despesa en accions inútils”. Ella és del parer que les baixes per tenir un fill haurien de ser obligatòries i idèntiques pels dos sexes. Així, els resultats serien iguals en una empresa, independentment de si un

pogués treballar des de casa. Elena Faba afegeix que “els processos de selecció haurien de ser opacs, que no se sabés si el candidat és un home o una dona”.

Faba té una filla de tres anys i mig i ara no treballa els caps de setmana i optimitza més el temps. Tot i així, ella no va fer baixa maternal: “Només vaig fer dues setmanes de baixa. Per a qualsevol empresària és el mateix, no pots deixar d’anar a treballar tota la baixa, perquè, en general, les dones

Marta Grau, directora de Recursos Humans de Random House Mondadori

tenim empreses petites”.

Marta Grau, la directora de Recursos Humans de Random House Mondadori, coincideix a dir que cal tenir “més temps lliure per criar els fills”. I afegeix que “aquest temps també se'ls ha de donar als homes, i això passa perquè ells també tinguin una baixa paternal obligatòria perquè sinó es continuarà traient les dones del mercat laboral”.

“ Nosaltres mateixes ens autolimitem, som el nostre pitjor enemic. Per exemple, ens sentim malament si quan arribem a casa els nostres fills ja han sopat o no els hem pogut banyar diu Marta Grau ”

És un fet que ells no concilien tant, dediquen més temps a la feina i a les relacions professionals. Les dones, majoritàriament, dediquen el seu temps lliure al seu lleure personal o a la família. Elena Faba considera que ells fan més relacions professionals i laborals fora de la feina, un cop ja han acabat la jornada laboral, cosa, que les dones amb responsabilitats familiars no es permeten. “Els homes

tenen un altre estil de tancar negocis i sovint ho fan en altres entorns d'oci, fora de la feina. Nosaltres no podem, perquè hem de conciliar”, reconeix Faba que, justament per possibilitar aquest intercanvi, va crear fa un any el Círculo de Mujeres de Negocios, que agrupa empresàries, directives i professionals. El Círculo s'organitza al voltant d'un web i les seves membres convoquen trobades presencials cada mes i també organitzen xerrades. És una forma de crear grups i punts d'encontre per tal de relacionar-se laboralment i fer negocis. Elena Faba, la seva presidenta, explica que “el Círculo existeix perquè fa falta, és un corporativisme constructiu”. La promotora de la iniciativa explica: “Promovem la visibilitat de les dones i que puguem fer negocis entre nosaltres. L'administració no millora la situació, amb la qual cosa, hem creat el Círculo que sí que fa accions concretes”.

L'aposta empresarial

També són clares les dades de l'alumnat que cursa estudis a ESADE, un dels centres de formació de futurs directius i directives. El nombre d'homes i de dones llicenciats en Direcció i Administració d'Empreses és el mateix, estan al 50%. En canvi, en el màster en Direcció d'Empreses hi ha menys dones, són un 20% en el curs de mitja jornada i en el de jornada completa, en el qual els alumnes no poden compaginar amb la feina, i que es paguen ells, les dones són el 25%. Si ens fixem en els dos cursos d'alta direcció, l'*Executive Education*, hi ha una minoria de dones, que és especialment destacable en els cursos dissenyats a mida per una empresa, amb un 19% de dones. En els cursos on hi ha alumnat de diferents empreses, el nombre de dones puja fins a un 34%. “Aquests cursos d'alta direcció són els que paguen les empreses i aquí es veu clarament que no aposten per les dones”, afirma Eugènia Bieto, professora d'ESADE.

A Catalunya, hi ha més dones amb una titulació superior que homes i la seva presència a les universitats és

més alta: el curs passat es van matricular un 63,3% de dones en llicenciatures, incloses les enginyeries i arquitectura. En les carreres tècniques hi ha menys dones, ja que representen un 23,3%; i en les diplomatures la presència de dones matriculades torna a pujar fins arribar al 72,9%. Quan caldrà esperar perquè les dones en càrrecs directius deixin de ser minoria absoluta? ■

Rosa M. Ferrer

Enginyera química,
directora de Qualitat
de TECFISA,
empresa del sector
de l'automòbil

El repte d'assumir responsabilitats

Rosa M. Ferrer és enginyera tècnica especialitzada en química i des de fa dos anys és directiva de TECFISA, empresa que es dedica a fer peces per a cotxes mitjançant la tècnica d'injecció d'alumini. És una empresa d'origen català, fundada el 1929, i actualment pertany a un grup francès.

Rosa M. Ferrer surt de casa seva en direcció a la feina, que està a Santa Margarida i els Monjos, quan la seva família ja està col·locada. **“Marxo de casa quan el meu marit i els meus fills ja han sortit, però esmorzem junts. Fer això em dona tranquil·litat per afrontar el dia; és important a cada moment establir prioritats entre la feina i la família i, a vegades, una passa per sobre de l'altra, depèn del moment de la vida”.** Però no sempre s'ha pogut permetre aquestes llicències: es va casar quan tenia 20 anys, al segon curs d'Enginyeria Tècnica en Química, i també treballava en una empresa de components electrònics, la qual cosa li dificultava poder compaginar la seva vida personal amb la feina. **“Després de la carrera vaig tenir els meus fills, que ara tenen 17 i 21 anys, vaig fer un parèntesi i vaig deixar de treballar durant un curt període”.** Quan va voler tornar a incorporar-se al món laboral, ser dona no la va ajudar gaire. **“Quan en el meu currículum hi posava Rosa M. no em trucaven i vaig decidir que no s'havia de veure que era una dona: quan hi constaven només les meves inicials llavors sí que em trucaven, però sovint quan contactaven amb mi em deien que no buscaven una dona, això em generava molta frustració”.** Quan torna a treballar ja és en el sector de l'automòbil. Rosa M. Ferrer fa 18 anys que treballa en aquest sector i va començar com a responsable de l'àrea de qualitat a una multinacional i explica que **“a la multinacional les dones no comptàvem, ens deixaven enrere”.**

Al llarg de la seva trajectòria professional, explica, ha hagut de treballar molt i esforçar-se per tal d'aconseguir el que ella volia: **“Poder fer les coses que jo creia que**

s'havien de fer, de la manera com jo volia i no haver de dependre tant dels meus caps. Durant tots els anys de carrera professional em vaig arriscar i vaig assumir més responsabilitats, no vaig deixar de progressar per les responsabilitats familiars, no vaig renunciar a implicar-me més a la feina. I què hi guanyava? Doncs per a mi era un repte personal, no era per guanyar més diners, això no compensa, perquè no tens temps per a tu”. Ferrer, però, afegeix: **“Això ho he pogut fer, perquè a casa el meu home s'hi ha implicat i ho ha compartit com un projecte comú”.** La feina de Rosa M. Ferrer també li suposa viatjar sovint i realitzar viatges llargs a diferents països de l'est d'Europa, o a Tunísia i Mèxic, entre d'altres.

Un perfil agressiu?

L'experiència li ha fet canviar la visió que tenia al principi, quan va començar a ser directiva. **“Jo abans tenia un perfil més agressiu i no funciona, volia demostrar que podia fer el mateix que els homes. Amb el temps vaig canviar d'actitud i vaig començar a delegar en el meu equip de gent, la qual cosa em va suposar que jo podia fer millor la meua feina i tenir més temps per a mi i la meua família. També cal escoltar a la gent que tens al teu càrrec, demanar-los què volen fer; quan comences a liderar i a dirigir grups de gent has de saber engrescar-los”.** Ara, a l'empresa, han començat a aplicar algunes mesures de conciliació, com la flexibilitat horària. Ella considera que connecta bé amb la gent del seu equip que té fills. **“Els entenc, i si ets flexible i, per exemple, poden sortir abans de la feina perquè tenen una reunió a l'escola, et responen més”.**

Actualment a TECFISA hi ha tres dones directives amb personal al seu càrrec i hi ha 8 homes directius. Considera que hi ha poques dones directives, per això afirma convençuda: **“L'autoestima és molt important, perquè t'has d'enfrontar a uns llocs tradicionalment ocupats per homes i has de tenir un leitmotiv a la teua carrera per fer-ho. Si la feina t'interessa has d'apostar perquè formi part de la teua vida i implicar-t'hi”.** ■

Sílvia Artés Andreu

...de Directiva

Marta Lacambra

De les aptituds a les actituds

Ara fa uns mesos, la meua amiga Rosa Cullell, directora general del Liceu, em va convidar a una trobada de directives al Cercle del Liceu. Fer-ho en aquest lloc tenia tota una simbologia associada.

He de reconèixer que si no hagués estat d'ella la iniciativa no hagués dubtat un segon: "No, gràcies, no entenc les trobades de gènere... m'agrada que em considerin només una professional". Però venint d'ella la proposta, vaig posar tota la confiança i hi vaig anar. No crec exagerar si dic que ha estat una de les trobades més interessants dels últims anys. Des del primer moment vaig tenir la sensació de què m'eren persones conegudes; em va admirar la facilitat per establir els aspectes nuclears del que es plantejava i com es separaven les qüestions personals de les professionals. Excepte algunes de nosaltres, ja teníem sobre la taula més les qüestions relatives als nostres pares que als nostres fills. Se'ns va fer molt curt el temps i ens vam comprometre a repetir-ho.

En el grup hi estava Eugènia Bieto, subdirectora general d'Esade. En un moment de la conversa havíem comentat com ens veien les directives més joves i si les nostres experiències els hi podien ser d'alguna utilitat. Al cap d'uns dies, m'havia agafat la paraula i com que organitzava, amb el CIDEM, un cicle de conferències sota el títol *Jo, directiva*, m'hi van convidar. Van ser dues sessions amb assistència d'una cinquantena de directives per sessió. Els hi vaig explicar la meua experiència professional intentant posar l'èmfasi en:

- > Com es gestionen els moments decisius?
- > Quines capacitats i habilitats he desplegat en moments complicats?
- > Quins pensaments i sentiments han aparegut?

Com sempre, el més interessant van ser el conjunt de diàlegs posteriors. Tinc clar que, al marge de les aptituds personals, el que et fa que siguis directiva són les actituds. És important tenir mètode, capacitat d'anàlisi, saber escoltar, ser conscient de què sempre comuniquis -fins i tot quan no dius res-, capacitat de treball, curiositat, un calendari propi per a cada projecte, saber prioritzar..., però finalment saber prendre decisions i assumir riscos.

Com en el dia del Liceu, es va establir una empatia peculiar: compartíem el 100% del que ens preocupava i també se'ns va fer molt curt el temps.

Si el centenar de directives que vaig conèixer són una mostra significativa de la generació entre 30-40 anys, pels currículums que tenen ja han acreditat unes aptituds molt notòries, però puc assegurar que, en el diàleg posterior, van donar proves inequívokes de tenir les actituds necessàries per fer el salt definitiu en les seves carreres professionals. Tot un orgull per a les seves antecessores. Des d'aquí el meu reconeixement a unes iniciatives que desconeixia i que m'han sorprès agradablement. ■

Variats registres

Al'equipatge hi porta els coneixements de l'Economia, com a llicenciada per la UAB, més uns quants màsters de teoria i de gestió, i el convenciment que per dirigir, a més de qualitats, cal tenir ganes d'aprendre i de millorar. Ben fornida d'intangibles necessaris, ha projectat la seva activitat cap a diferents camps. En el de la docència, com a professora, tant a la Universitat com a Esade; en el de la gestió, dirigint projectes a l'Administració pública; i també com a directiva en l'empresa privada. Que és dona de variats registres ho prova el fet que ha estat presidenta del Consell d'Administració del Teatre Nacional de Catalunya, mentre era secretària general del Departament de Cultura de la Generalitat, però també ha impulsat iniciatives mediambientals com a presidenta del Consell d'Administració del Centre d'Iniciatives per a la Producció Neta o com a membre del Consell d'Administració de Depurbaix, en l'etapa que va estar com a secretària general del Departament de Medi Ambient de la Generalitat.

Cultura i medi ambient, però també propera a un element cada cop més imprescindible al món: l'aigua. Com a comissionada pel Govern per a la reforma tributària, organitzativa i legislativa de l'aigua, i com a directora de l'Agència Catalana de l'Aigua, presidint l'empresa pública Aigües Ter-Llobregat.

I aquest periple que va de la docència a la gestió pública passa ara per vies d'empresa privada, ja que actualment és subdirectora general de Caixa Manresa i directora de l'Obra Social, així com membre del Consell Assessor de FeCSA-Endesa a Catalunya. Un recorregut que no s'atura. ■

E.A.

L'esport femení
no és només cosa de dones.

**Consell Català
de l'Esport**
Gabinet de gènere

**Generalitat
de Catalunya**

Qui mana als mitjans de comunicació

Per **Laia Serra Valls**

Les llicenciades en periodisme ja són el 65 % i representen el 46 % de la professió, en canvi, les periodistes només ocupen un 24 % dels càrrecs de responsabilitat

L'estudi en profunditat de la situació laboral de les dones als mitjans, editat per l'Asociación de la Prensa de Madrid (APM), indica que només un 24% dels càrrecs de responsabilitat són ocupats per dones, tot i que aquestes representen el 46% de la professió i el 65% de les persones llicenciades en periodisme. Segons posa de manifest aquest *Informe Anual de la Profesión Periodística* 2006 de l'APM, persisteixen les diferències de gènere a les redaccions dels mitjans de comunicació espanyols.

L'avantprojecte de Llei d'Igualtat aprovada pel Consell de Ministres el 2006 obliga el consell d'administració de RTVE a respondre al "principi de representació equilibrada de dones i homes" i dedica el seu Títol Tercer a promoure la igualtat en els mitjans de comunicació públics i privats. Mònica Peinado, cap d'informatius de Ràdio Barcelona, opina a propòsit de les quotes de participació femenina: "Si s'estableixen serem sospitoses d'ocupar el lloc perquè som dones, però poden donar oportunitats a persones que no tindrien accés a una feina per la qual estan capacitades. Les quotes són vàlides en l'actual impàs cap a un model diferent de societat, molt més enllà de l'organització empresarial: es tracta de canviar la organització social, d'observar com ens repartim les feines dins i fora de casa".

Dirigir o conciliar?

L'Informe resultat de l'Enquesta a les dones periodistes de Catalunya sobre la conciliació de la vida laboral i familiar, realitzat per la Secretaria de la Dona del Sindicat de Periodistes de Catalunya amb la col·laboració de l'Institut Català de la Dona al desembre de 2003, es qüestionà si el repartiment de càrrecs en els mitjans informatius té a veure amb les dificultats de conciliar la vida laboral i familiar.

Segons Anna Muñoz, directora del *Diari de Terrassa*, la proximitat que afavoreix la cobertura reduïda dels mitjans locals és un avantatge per a les dones professionals -més quan els fills són petits- però reconeix que els representants empresarials de l'estructura tradicional als quals pertany el poder econòmic dels grans grups de comunicació, a igualtat de condicions, prefereixen un home. A més, moltes dones opten per tenir una vida professional que no anul·li el seu paper familiar i de mare.

Anna Muñoz, directora del *Diari de Terrassa*

Els resultats de l'enquesta realitzada per l'APM recorden que actualment el desequilibri és present tant en les direccions dels mitjans com en el món laboral periodístic en general. L'estabilitat laboral de les dones és menor -tenen contracte indefinit un 59,6% de les entrevistades, enfront un 70,2% d'homes- i la proporció de dones que perceben menys de 1.500 euros al mes es xifra en un 51%, mentre que en el cas dels homes és d'un 27,6%.

Com en d'altres àmbits, les demandes per millorar les condicions laborals de les dones periodistes es fan juntament amb les que afavoririen la conciliació entre la vida familiar i la vida laboral. Elena Tarifa, de la secretaria de la dona del Sindicat de Periodistes de Catalunya, proposa la negociació sindical al si dels comitès d'empresa; recorda la necessitat d'instruments legislatius per regular la professió, com l'Estatut del Periodista Professional, i la importància d'accedir a llocs de responsabilitat, des dels quals gestionar de forma diferent els mitjans.

L'experiència pròpia amb comandaments entremetjats de dones i homes ha demostrat a Anna Muñoz que les dones tenen tendència a treballar més en equip, a organitzar la feina per complir els horaris sempre que sigui possible, a convocar reunions en hores que no coincideixin, per exemple, amb el dinar; a evitar àpats de treball quan poden. "El rol directiu està en procés d'evolució i afortu-

Mònica Peinado, cap d'informatius de Ràdio Barcelona

nadament no es basa tant en l'autoritarisme o el poder com en l'efectivitat en la organització i la capacitat de trobar alternatives viables a qualsevol problema". La Doctora Antequera, autora de la tesi *El papel de la mujer en la dirección y gestión de las empresas informativas en España a principio del siglo XXI: un análisis prospectivo*, hi està d'acord, ja que "cada cop és més usual en les empreses deixar de banda maneres poc recomanables basades en l'autoritarisme i la competitivitat", típiques de l'estil patriarcal.

El 85% de les enquestades en l'informe realitzat per Estrella de Pablos i Elena Tarifa afirmen que la maternitat o l'atenció a d'altres familiars limita la seva carrera professional.

Anna Muñoz diu: "La dificultat de conciliar vida laboral i familiar és el principal element del sostre de vidre que ens hem creat les pròpies dones pel fet d'assumir més responsabilitats en la vida laboral (...) Ja no es tracta únicament de compartir amb la parella les responsabilitats d'una llar, sinó de poder exercir el paper de mare i de professional amb les mateixes condicions".

Interessos empresarials i personals

La cap d'Informatius de Ràdio Barcelona subratlla que "a l'hora de contractar personal, només es pregunta sobre la voluntat de tenir fills o per la família a les dones". Peinado

assegura: "La societat s'organitza de manera que la dona s'ocupa dels fills, per tant se suposa que la dona tindrà problemes per atendre la feina i la família alhora (es considera un tema privat de les dones)". Pel que fa a la compatibilitat de la vida laboral i familiar, exposa: "Les periodistes hem d'estar 24 hores connectades i sembla impossible, però la tecnologia pot ser una aliada: en qualsevol moment, des de casa, es pot activar un dispositiu d'emergència si passa algun fet noticable; amb el mòbil es pot parlar amb les fonts, coordinar els treballadors, buscar declaracions... Es pot dedicar més temps a la família, tot i haver d'estar localitzable".

És possible apropar els interessos econòmics de les empreses amb els de les persones que hi treballen? La directora del *Diari de Terrassa* apunta que les empreses haurien de destinar recursos a potenciar tot allò que faciliti la conciliació, com per exemple, el treball en equip. També suggereix un suport fiscal de l'Administració per incentivar contractacions i accions concretes que facilitin la conciliació d'horaris.

Segons Elena Tarifa, les empreses de comunicació no han realitzat encara el canvi de visió empresarial, força estès en altres sectors, que procura millors condicions i conciliació de feina i vida privada obtenint millors rendiments i fidelitat a l'empresa: "saben que sempre poden trobar periodistes disposats a treballar a qualsevol cost, amb condicions laborals precàries i sense reclamacions laborals de cap tipus".

Hem de preguntar-nos per la presència encara del sostre de vidre que suposa la dificultat de conciliar la vida professional i laboral, i també si l'estructura i organització dels mitjans condiciona la trajectòria professional de les periodistes. Mitjans que reproduïen en el seu funcionament la lògica de l'acumulació del capital, del poder, androcèntrica, mercantilista, que oculta la cura de la vida humana no només en els missatges sinó en la seva gestió, convertint en incompatibles els horaris laborals i el sosteniment de la vida.

El repte actual de les dones seria ascendir als càrrecs directius dels mitjans sense renunciar a un canvi estructural dels esquemes sobre els quals s'organitzen els mitjans de comunicació informatius i la societat en general. ■

En quins mitjans hi ha més directores?

16 de les 98 enquestades tenien un lloc directiu o de més alta responsabilitat a un mitjà:

- 7 redactores en cap (un 7,14%)
- 2 sotsdirectores (un 2,04%)
- 5 directores de mitjans (un 5,10%)
- 56 redactores (57,14%)

Resultats de l'Enquesta a les dones periodistes de Catalunya sobre la conciliació de la vida laboral i familiar, al desembre de 2003.

Actualment hi ha **13 dones directores de diaris a Espanya**, totes a diaris d'àmbit comarcal o local.

A Catalunya, Anna Muñoz, directora del *Diari de Terrassa*, és l'única directora de diari.

Quins càrrecs ostenten les dones als mitjans?

113 dones directores de mitjans de comunicació a Espanya, entre les quals:

- 17 dirigien un diari (15,04%)
- 88 una revista (77,88%)
- 13 dirigien emissores de ràdio (11,50%)
- 4 una cadena de televisió (3,54%).

Tesi *El papel de la mujer en la dirección y gestión de las empresas informativas en España a principio del siglo XXI: un análisis prospectivo*, Mónica Antequera Yepes, juny de 2004

FOTO ESTHER SANROMÀ

BENEDETTA TAGLIABUE, Arquitecta

“Les dones que manem estem començant a tenir un paper, a tenir un rol social”

Vital i inquieta, aquesta italiana dirigeix en solitari EMBT, estudi autor de projectes tan ambiciosos com el nou Mercat de Santa Caterina, el Parlament d'Escòcia o l'Escola de Música d'Hamburg. La mort, ara fa set anys, del seu marit i soci, l'arquitecte Enric Miralles, va ser un cop molt dur per a Benedetta. Amb dues criatures petites al seu càrrec i un estudi d'arquitectura de gran prestigi internacional per tirar endavant, aquesta milanesa de somriure esplèndid i maneres exquisides no es va deixar enfonsar.

> Amb només 26 anys ja era sòcia d'un dels estudis d'arquitectura amb més prestigi internacional. I a molts quilòmetres de casa seva! Una persona emprenedora...

< Mira, emprenedora no ho sé, però sí una persona a qui, sense adonar-se'n, sempre li ha agradat estar lluny de casa. Recordo que quan era una nena, deuria tenir uns cinc anys, els meus pares van provar que el meu germà i jo passéssim unes curtes vacances amb unes amigues, que tenien un apartament prop de Roma. Doncs bé: aquella temporada fora de casa és un dels primers records bonics que tinc. Veure un lloc nou va ser com... pam!, que el món s'obrí. I, en canvi, pel meu germà va ser tot el contrari, perquè plorava tota l'estona. De forma que m'he anat adonant que jo tenia aquesta actitud, que l'he tinguda sempre: m'agraden les novetats.

> Les novetats i la cultura... Ara que parlava de família, li ve d'herència, aquesta passió per l'art?

< Jo vinc d'una família més aviat industrial: persones treballadores i de tarannà emprenedor. De fet el nord d'Itàlia és un món força així. Eren unes persones que estaven

orgulloses de no ser nobles i que, concebint-se com a absolutament normals, sempre els va agradar fer les coses ben fetes, inventar les seves vides. I jo, dins d'aquesta família, potser tenia més tendència a tirar cap al món cultural. A la universitat sentia una atracció impressionant pels literats, filòsofs i, òbviament, pels arquitectes, però sempre des d'aquest punt de vista més cultural.

> Aquella mítica frase que darrera un gran home hi ha sempre una gran dona, en el seu cas, no acaba de ser exacta. Enric Miralles era un gran home, però vostè no li anava precisament al darrera...

< No, sí que ho vaig estar molt, darrera de l'Enric, eh? És un costum que hi ha aquí, com una manera de ser acceptat més fàcilment. I bé, també és una cosa que tenim costum nosaltres, les dones, d'acceptar...

> Però la marca EMBT (Enric Miralles & Benedetta Tagliabue) era una marca de tots dos, no?

< Sí, era una fusió de tots dos. Però de cara a la gent, a

mi ja m'agradava que fos l'Enric el qui figurés, perquè així també tot era més fàcil. L'Enric tenia aquesta capacitat de fer una mica de por, de ser gran, de convèncer i els homes se'l creien immediatament. Aquesta és una capacitat que per a les dones a vegades és més difícil, és una cosa en què has d'insistir. De forma que jo, moltíssimes vegades, li deixava aquesta part de protagonisme. Ell, a vegades, se n'avorria i m'ho deixava a mi (riu). Era com una mena de joc que es fa entre parelles.

> Ara, però, vostè dirigeix un equip de 30 persones en solitari. Pel que diu, manar no li resulta massa fàcil...

< No, és una de les coses que més em costa. Però bé, mira, la vida m'ha posat davant aquesta situació en què he de coordinar un equip (jo prefereixo utilitzar la paraula coordinar) i això és el que faig. I realment és un treball en sí mateix, un treball que cal anar aprenent: saber com transmetre les idees, com comunicar-les...

> Troba que manen diferent, homes i dones?

< Jo crec que moltíssim. Precisament si deia això de què no m'agrada manar és perquè crec que hi ha la possibilitat de dirigir un grup de persones d'una manera diferent a aquest estereotip autoritari, de crits i de nervis. A mi el que m'interessa aprendre és més aviat a conduir la gent. Crec que les dones tenim aquesta capacitat de fer moure el món al nostre voltant sense que es noti que realment som nosaltres les que dirigim. És com una mena d'influència subtil, quasi màgica. De fet, si ho penses és molt normal que sigui així: les dones normalment hem conduït famílies on hi ha molts nens i moltes persones a qui cal cuidar i controlar diàriament per fer que les coses vagin pel camí correcte. I llavors, fer petites accions si això no funciona (riu).

> Que en cristià vol dir treure la mala llet

< Sí, moltes vegades lamentablement trec la mala llet, però no estic mai massa contenta, quan ho faig. Em sembla com una mena de petit fracàs. Jo tinc molt respecte cap a les persones que, amb molta dolçor, saben convèncer. Crec que és la manera.

> Li ha calgut reafirmar gaire sovint la seva autoritat?

< Sí, m'ha calgut i em cal tota l'estona. Però és això que deia, que intento no manar d'aquesta manera com masculina, intento descobrir quins són els mecanismes més subtils del manar. Fins i tot he fet una mena d'investigació sobre el tema.

> Ah, sí?

< Sí. L'any passat estava plantejant-me de reestructurar l'empresa i em vaig trobar una persona que s'ocupa d'això, de reestructurar empreses que volen innovar, i vam començar un seguit de converses. I moltes d'aquestes converses anaven sobre el tema de l'autoritat. És a dir, sobre com tenir autoritat, sobre quines característiques té l'autoritat, les diferents formes d'exercir-la.

FOTO ESTHER SANROMÀ

“Les dones tenim aquesta capacitat de fer moure el món al nostre voltant sense que es noti que realment som nosaltres les que dirigim”

> El tema l'amoïna de debò!

< Sí, perquè la meua idea és arribar a fer una estructura de treball de la meua empresa que sigui menys personalista. Una estructura on les responsabilitats estiguin més repartides, però on jo sempre tingui la meua autoritat molt clara. I no és fàcil, eh? Encara no he tingut la capacitat de fer un estudi associat.

> No sembla senzill

< No ho és. Per associar-te amb d'altres persones cal establir una relació molt ben definida. Quan estàs associat amb una persona que és la teua parella tampoc és fàcil, però vas adaptant-te. Com que per damunt de tot tens la necessitat i, sobretot, la voluntat d'estar bé amb aquella persona, ja vas trobant l'equilibri. Però és clar, amb altres persones amb qui no et lliga aquesta cosa personal és més difícil, perquè representa un compromís molt gran.

> Compromís que tot i així busca...

< Sí, i per cert, veig que amb aquest procés de reestructuració inconscientment he anat incorporant moltes dones. O sigui que veig que el mecanisme que estic buscant per governar aquesta quantitat de gent que tinc treballant en els nostres projectes té molt a veure amb el món femení. M'agrada, aquest món femení. M'agrada treballar d'una manera diferent.

> Hem de deduir, doncs, que el de l'arquitectura és un món dominat per homes?

< Sí. No l'arquitectura en particular, que ho és, sinó una mica tot. Jo trobo que és difícil que s'accepti la dona que mana. Encara hem de trobar-li un lloc a la societat, perquè no és gaire fàcil tenir aquest paper de ser una dona que mana i també al mateix temps tenir una relació afectiva i social acceptable. Crec que hi ha un tema de dificultat, de què estem començant. Les dones que manem estem començant a tenir un paper, a tenir un rol social. ■

Sandra Balagué

102 atletes masculins i dues nedadores. **M. Paz Corominas i Pilar von Carsten**, formaven l'equip olímpic que va anar a Mèxic. 1968.

Superació **olímpica**

Les esportistes aporten un terç de les medalles aconseguides en els darrers quatre jocs olímpics

El compte enrere pels jocs olímpics de Pequín ha començat. De fet el propassat 8 d'agost es va superar l'equador de l'olimpiada que va d'Atenes a Pequín.

En els propers mesos, milers de dones esportistes s'esforçaran al màxim per tal d'assolir els resultats que els hi permetin aconseguir la seva participació olímpica l'estiu de 2008.

Les previsions assenyalen que a Pequín les dones superaran el llistó de les 5.000 participants, el que suposarà que de cada 10 atletes participants quatre seran dones, un fet inimaginable a finals del segle XIX quan va començar l'aventura de l'olimpisme modern, ja que els seus promotors -especialment Pierre de Coubertin- van ser molt reticents a la presència de les dones a les competicions.

Aquesta proporció que comentem serà també molt probable que es doni en l'equip olímpic espanyol. Però per tal d'arribar a aquesta situació ha estat necessari un llarg camí ple d'obstacles i incomprensions que va començar ara fa quasi nou dècades.

Participació femenina a París, el 1924

Dues tennistes varen protagonitzar la primera participació femenina espanyola en uns jocs olímpics, els celebrats a París el 1924. Es tracta de la catalana Rosa Torras i la inoblidable Lili Álvarez que, durant molt de temps, va ser considerada la millor tennista espanyola de tots els temps, fins a l'aparició de la barcelonina Arantxa Sánchez Vicario, la més llorejada dels nostres esportistes olímpics.

Absents a Amsterdam 1928 i a Los Angeles 1932, la segona aparició la varen protagonitzar dues esquiadores: Ernestina Baenza de Herreros i Margot Moles de Pina que varen participar amb més voluntat que encert en els jocs olímpics d'hivern de 1936, a Garmisch-Partenkirchen.

La guerra civil, que va començar dies abans de l'inici dels jocs olímpics a Berlín, va tallar de soca-rel la incipient presència i projecció de la dona espanyola en l'esport. Llavors va entrar en un llarg túnel del que no es veuria la llum fins el 1960 on 11 dones, les nedadores Isabel Castañé i Rita Pulido; les gimnastes Renata Muller, Rosa Balaguer, Carmen González, Marisa Fernández i les germanes Elena i Montserrat Artamendi; i tres esgrimistes, Carmen Vall, Pilar Tosat i Mari Shaw, varen formar part de l'equip olímpic espanyol que va acudir als jocs de Roma. Malgrat que es varen preparar a fons per tal de fer el paper més digne possible algun dirigent va tenir l'originalitat de comentar: "Aneu a Roma perquè és a prop i el viatge és barat".

De fet, quelcom hi hauria de cert, ja que quatre anys després, a Tòquio, hi va viatjar una delegació molt reduïda on només hi havia tres dones.

Des del punt de vista estrictament esportiu, la primera gran fita d'una dona espanyola en uns jocs olímpics el va protagonitzar la nedadora Mari Pau Corominas que, a Mèxic 1968, va convertir-se en la primera esportista en arribar a una final olímpica. Va ser en la final dels 200 metres esquena en la que va acabar setena. Vuit anys després, a Múnic 1972, Carme Valero -doble campiona

del món de Cross- va ser la primera en competir en atletisme.

Malgrat les limitacions del marc en el que es desenvolupava la seva activitat esportiva, a partir de la dècada dels 80, les esportistes varen començar a incrementar el seu nivell competitiu fins arribar al que va ser el gran esclat dels anys 90.

Progressió i esforç

Conseqüència d'aquesta formidable progressió i esforç va arribar el gran èxit de Barcelona 92, en el que les nostres esportistes hi van tenir un destacat paper. La judoka Miriam Blasco es va convertir en la primera campiona olímpica del nostre esport, i Arantxa Sánchez Vicario començava amb dues medalles la seva sèrie d'èxits olímpics que -després dels jocs d'Atlanta on en va sumar dues més- l'han convertit, amb quatre medalles, en la més guardonada dels nostres esportistes olímpics.

En el palmarès ocupen un lloc preferent Teresa Zabel, doble campiona olímpica en vela o la també regatista Natalia Via Dufresne, argent a Barcelona i campiona olímpica dotze anys després a Atenes, en aquest cas formant equip amb Sandra Azon. Tampoc hem d'oblidar una altra destacada tennista com és Conchita Martínez, medallista en dobles junt a Arantxa Sánchez Vicario a Barcelona i Atlanta i, en una tercera ocasió, fent parella amb Virginia Ruano, a Atenes.

Si fins els jocs olímpics de Seül el paper de les nostres esportistes havia estat -tret d'algunes excepcions- pràcticament testimonial i aspirar a una medalla era una utopia. A partir de Barcelona 92 es produeix un espectacular gir. L'extraordinària actuació de l'equip espanyol, amb 22 medalles, va superar les més optimistes previsions, en bona part pel destacat paper de les dones que varen aportar set medalles, quasi el 32% de les obtingudes. Com es pot comprovar, aquest percentatge s'ha mantingut -un 29,70% per ser exactes- en els posteriors jocs a Atlanta, Sidney i Atenes.

Per això, convé ampliar en el següent quadre el singular paper de les olímpiques espanyoles que han passat del zero a aportar pràcticament un terç de les medalles aconseguides en les darrers quatre jocs olímpics.

Aquesta gran progressió de l'esport femení en els jocs olímpics encara queda més definida si tenim en compte

Olimpiada d'Estocolm, 1912

el paper testimonial donat a les dones en els diferents equips olímpics fins a Barcelona 92. Fins a les hores, només 103 dones, és a dir, un 6,5% dels 1.613 components dels diferents equips olímpics espanyols.

El paper que com amfitrió li va correspondre a l'esport espanyol amb motiu dels jocs de Barcelona va obrir les portes a les esportistes que no varen desaprofitar l'ocasió. El fet de participar en totes les disciplines del programa va suposar que es tripliqués el nombre de dones a l'equip olímpic espanyol respecte Seül. A Barcelona, doncs, un terç de l'equip eren dones, que es van guanyar amb la

JOCS OLÍMPICS	HOMES			MEDALLES			DONES		
	O	P	B	TOTAL HOMES		TOTAL DONES	O	P	B
Atenes 1896/ Seül 1898	4	13	9	26	26	0	0	0	0
Barcelona 1992/ Atenes 04	18	20	10	48	69*	21	6	7	8
Medalles	22	33	19	74	95*	21	6	7	8

* Una medalla de plata és mixta, ja que correspon a l'equip de Doma format per una amazona i tres genets

Carme Valero, doble campiona del món de Cross

seva actuació no només el mantenir la seva quota en posteriors jocs olímpics com els d'Atlanta i Sidney, sinó que fins i tot a Atenes la proporció va arribar a quatre dones per cada sis homes.

A Barcelona 92 es va produir també una equiparació de les nostres esportistes en relació als percentatges globals de participació femenina en els jocs olímpics. A partir de la dècada dels 60 va començar una lenta i progressiva disminució de les diferències percentuals respecte la presència de les dones en la resta d'equips participants, fins a igualar-

	Homes	%	Medalles	%	%	Medalles	%	Dones
Atenes/Seül	1510	93.7	26	100	0	0	6.2	103
Barcelona	314	70.4	15	68.2	31.8	7	29.7	133
Atlanta	202	67.7	12	70.6	29.4	5	32.2	97
Sydney	220	67.2	7	63.6	36.4	4	32.5	107
Atenes	182	56.9	14	73.6	26.3	4	43.1	140
Totales	2428	84.4	74*	78.9	21.1	20*	18.3	580

* Hem d'afegir la medalla de l'equip mixta en la prova de Doma a Atenes 2004

la, primer a Barcelona, i, fins i tot superar-la després, a Atenes.

Un apunt final. Segons estadístiques del CSD, l'any 1983 hi havia a Espanya poc més de 300.000 dones federades. L'any 2005 la xifra pràcticament s'ha duplicat. ■

Joan Manuel Surroca

* Reportatge "Las pioneras españolas de la gloria olímpica", aparegut a *El Dominical d'El Periódico*, el 18-09-1988

JOCS OLÍMPICS	PARTICIPACIÓ ESPANYOLA			DONES ESPANYA	DONES JOCS	PARTICIPACIÓ JOCS	
	Total	Homes	Dones	%	%	Dones	Total
ATENES 1896	*	*	*	*	*	*	241
PARÍS 1900	6	6	*	*	2.2	22	997
SAINT LOUIS 1904	*	*	*	*	0.9	6	651
LONDRES 1908	*	*	*	*	1.8	37	2008
ESTOCOLM 1912	*	*	*	*	2.0	48	2407
AMBERES 1920	63	63	*	*	2.5	65	2626
PARÍS 1924	117	115	2	1.7	4.3	135	3089
AMSTERDAM 1928	85	85	-	-	9.6	277	2883
LOS ÁNGELES 1932	5	5	-	-	9.4	126	1332
BERLÍN 1936	*	*	*	*	8.3	331	3963
LONDRES 1948	72	72	-	-	9.5	390	4104
HELSINKI 1952	32	32	-	-	10.5	519	4955
MELBOURNE 1956	6	6	-	-	11.3	376	3314
ROMA 1960	155	144	11	7.8	11.4	611	5378
TÒQUIO 1964	58	55	3	5.5	13.1	678	5151
MÈXIC 1968	151	149	2	1.3	14.1	781	5516
MÚNICH 1972	132	127	5	3.7	14.8	1059	7134
MONTREAL 1976	120	110	10	8.3	20.7	1248	6043
MOSCÚ 1980	163	153	10	6.1	21.5	1115	5179
LOS ÁNGELES 1984	191	171	20	5.2	22.8	1566	6829
SEÜL 1988	257	217	40	15.5	26.1	2194	8391
BARCELONA 1992	447	314	133	29.7	28.9	2704	9368
ATLANTA 1996	298	202	96	32.2	34.1	3512	10318
SYDNEY 2000	327	220	107	32.7	38.2	4069	10651
ATENES 2004	322	182	140	43.5	40.5	4490	11099
TOTAL	3007	2428	579	19.2	21.3	26.359	12362

Silvia Parera, participant als jocs olímpics de Seül, 1988

Anna Pruna, la primera dona que dirigeix l'esport català

FOTO ESTHER SANROMA

Al'esport català li han posat cara femenina. Anna Pruna (Badalona, 1968) és, des del passat mes de desembre, la primera dona que assoleix la màxima responsabilitat en la política esportiva de Catalunya, càrrec que tampoc tenia precedents a Espanya. La nova secretària general de l'Esport arriba amb un respectable bagatge teòric i pràctic: és llicenciada en Educació Física, té dos màsters en gestió, ha estat directiva d'UBAE (grup que controla diverses instal·lacions esportives) i ha estat, durant 16 anys, jugadora de bàsquet (Joventut i CB Sant Adrià). Sap que l'esport el practiquen homes i dones, però és conscient de què aquestes darreres estan situades a la cua i el seu treball i èxits és força invisible per a la societat. No pretén acabar amb aquella desigualtat **"a cop de decret, amb la imposició de quotes"**, però sí que està disposada a posar en marxa **"un projecte de màrqueting i un pla de xoc"** per potenciar els clubs d'elit femenins.

Pruna afirma que, com a practicant, va viure l'escàs interès mediàtic i la desconsideració que sol patir l'esport femení: **"Els nois tenien sempre les millors hores per entrenar i quan sorgien problemes amb les pistes, érem nosaltres les que ens traslladàvem"**. La secretària general es planteja avui com a objectiu el triplicar les llicències femenines de les 69 federacions catalanes i duplicar les subvencions per millorar el nivell competitiu, però està convençuda de què la desigualtat només es reduirà si premsa, ràdio i televisió presten més atenció a la competició femenina. **"Els mitjans informatius no volen acceptar que les dones puguin oferir espectacle quan assoleixen l'elit i que la seva activitat té una transcendència comercial encara no explorada: és un mercat desconegut i no explotat"**.

Més directives

Pruna considera que, per assolir un tracte igualitari en l'esport, la dona ha d'assumir major presència en la gestió. Només el 3% dels membres de les juntes directives de federacions i clubs catalans estan ocupats per dones, malgrat que una norma del COI plantejava que els alts càrrecs femenins assoliran el 20% del total en el 2005. **"Hem d'aconseguir que la responsabilitat de la dona a l'esport tin-**

gui major càrrega de responsabilitat", afegeix la secretària general, que considera que pertany a tota la societat crear les condicions per augmentar aquella disponibilitat femenina: **"La creença de què l'esport és cosa d'homes ha creat una barrera i uns mètodes i horaris de treball que exclouen la dona que vol compaginar la maduresa familiar amb l'esportiva, i acabar amb aquesta tendència és cosa de tothom"**.

La secretària general de l'Esport mantindrà la línia d'ajuts iniciada en l'anterior mandat per primar l'increment de llicències femenines i diversificarà les subvencions en el territori català, de manera que els equips millor classificats en les diferents demarcacions -encara que no competeixin a la màxima categoria- podran rebre ajuts per participar, per exemple, en fases d'ascens o similar.

Anna Pruna sap que no és fàcil modificar hàbits i tòpics. És conscient de què serà difícil canviar la tendència que dóna a l'home el protagonisme total en el món de l'esport, i, pel que es dedueix, tampoc creu en els miracles. **"Dedicarem els propers quatre anys a canviar una situació que no ens agrada -conclou-, però s'ha de tenir molt clar que el nostre treball servirà ben poc si els mitjans de comunicació no ho reflecteixen"**. ■

M. Eugènia Ibáñez

Les xifres d'una desigualtat

L'interès d'Anna Pruna per aconseguir que els mitjans informatius donin un espai a la dona esportista es justifica per l'oblit sistemàtic de premsa, ràdio i televisió en els seus espais esportius. L'activitat esportiva femenina no aconsegueix més del 2% de l'espai de les seccions especialitzades dels diaris i la imatge de la dona en instal·lacions esportives que més repeteixen les pantalles de televisió és la de les *cheerleaders* en els descans d'alguns partits masculins.

Només dues federacions esportives -Salvament i Socorrisme i Piragüisme- estan presidides per dones. Aquesta gran desproporció es manté en el nombre de llicenciades federades femenines: 114.000 front a les 501.000 masculines, el 18% i 82%, respectivament.

Per què als homes els costa la feina

“Improving”

Per **Enric Lacalle***

Jo crec que la frase: “Per què als homes els costa més assumir les feines de casa?” ha passat en part a la història. Considero que, cada vegada més, es comparteix tot i els rols s'intercanvien en funció de les necessitats. A les parelles actuals, majoritàriament, tothom treballa, o sigui, hi ha dos salaris i obligacions per als dos, en funció de la feina; ara és absolutament normal veure els pares anant a buscar els nens a l'escola o que el sopar el faci el marit, perquè ha arribat abans o perquè li toca. Com diuen els últims estudis, la majoria de les parelles espanyoles consideren que la discriminació per raó de sexe ja no existeix i que hi ha un repartiment de responsabilitats a la llar, el que no suposa, en la meua modesta opinió, cap desvalorització d'identitat masculina.

El gran canvi és la incorporació majoritària de les dones al món laboral, el que ha comportat una equiparació que possiblement abans no hi havia per la dita de què qui paga mana, el canvi és que ara paguen els dos. El que sí crec sincerament és que al nostre país continua funcionant una mena de matriarcat, la dona és el pal del paller de la família, és la que marca les decisions més importants de la casa. Sí que és veritat, i això no ha canviat i possiblement no canviarà mai per un problema de sensibilitat i de genètica, per exemple en cas de malaltia d'un fill, normalment és la mare la que es cuida més, pateix més i dorm menys. Altres temes domèstics com anar a la compra, jo crec que ara va qui li toca o qui pot, aquí a més han ajudat molt les noves tecnologies, el poder comprar per Internet.

En resum, i per ser realistes, aquesta no és una batalla guanyada, ni molt menys, però sí crec que en els últims temps el nostre món ha canviat molt i va cada dia més dirigit envers d'una major equiparació i major assumpció per part dels homes de les feines de la casa i no entro en tants per cent, perquè encara hi ha una forta desproporció, però sens dubte hi ha un important avenç. ■

* Director de Barcelona Meeting Point

tant assumir a de casa?

Il·lustració Aida Rios

Que penqui **ta mare**

Per **Ramon Solsona ***

Cansa una mica llegir que “compartir les responsabilitats domèstiques encara topa amb la identitat masculina tradicional”. També avorreix llegir que les dones treballen més a casa tant si guanyen menys que el marit (“afanyant-se per compensar la diferència”), com si guanyen més (“per no menystenir la masculinitat dels seus homes”).

Com que jo no sóc tots els homes, parlo amb llibertat d'allò que veig i allò que sento: que sóc dins d'un canvi de mentalitat respecte a les generacions anteriors que és irreversible i palpable. Les explicacions del CIS em sonen a disc ratllat, perquè al segle XXI tothom sap que les feines de casa no tenen sexe i que rentar, fregar o planxar no són cap màcula a la masculinitat. Avui veiem aquell anunci de televisió en què un home estenia la roba d'armagat i el trobem antic, fora de lloc.

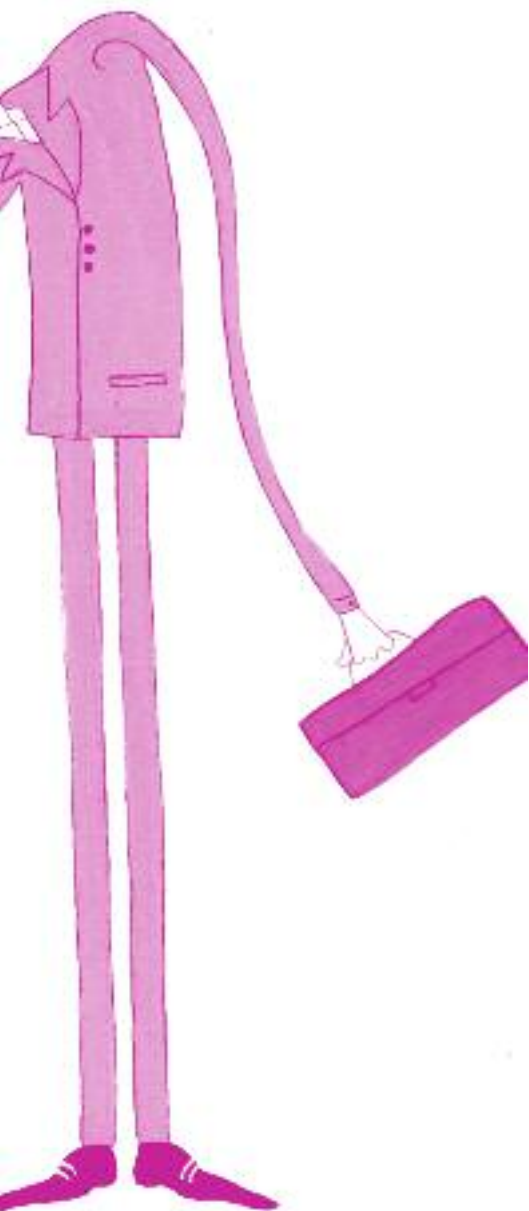
Allò que no discuteixo de l'informe del CIS és que no s'ha avançat prou i que, majoritàriament, les dones continuen fent d'escarràs. Per què? No pas per raons d'identitat ni per cap fiasco del rol masculí. És més simple: per inèrcia dels homes, per manca d'hàbit. Més clar encara: per mandra.

Tot ha canviat. Els homes d'avui fan més feines de casa que els seus pares i, si no en fan més, és perquè homes i dones som com som per cultura, i ens costa modificar els patrons que hem mamat. Sobretot els homes, que procedim d'un model comodíssim que ens ho donava tot fet: el llit parat, la roba neta, el plat a taula i la cuina endreçada. La societat és més igualitària avui que ahir, sí, però la tradició pesa i fa mandra renunciar als privilegis per capgirar el model del tot.

També a les dones els costa desprendre's d'una tradició que fa recaure el prestigi d'una casa en l'ordre i la condició que una dona (=mestressa de casa per gust o per força) és capaç de mantenir-hi. En general, una dona se sent més malament amb ella mateixa que no pas un home si la casa no va a l'hora.

Si jo hagués fet l'informe del CIS, no hauria acudit a explicacions com la masculinitat ferida, perquè és un tòpic desfasat i fàcil. Per a mi, els homes, en conjunt, ja han fet el tomb des de fa temps. Si més no, mental. Però es veu que encara n'hi ha molts que s'ho estan pensant. ■

* Escriptor

Commemoració del 8 de març, dia internacional de les dones

La diversitat en la igualtat

Definir el fet de ser dona pot ser tota una aventura conceptual en la que es podrien aglutinar discussions de caire social, antropològic, filosòfic, biològic, etc. Fins i tot podríem plantejar-nos una de caire numèric: així, seria més dona la que es reproduïx, és a dir, la que matemàticament pot multiplicar-se?; o, seria més dona la que resta discriminació social, és a dir, aquella que lluita pel col·lectiu femení i que contribueix a la disminució de les xifres de discriminacions socials?; o, seria més dona la que incrementa les estadístiques de dones que accedeixen a alts càrrecs?; o, potser seria més dona la que es divideix en un triple rol: la responsable de la família, la responsable de la seva empresa i, la persona que utilitza el seu temps d'oci per esbrinar quines van ser les nostres avantpassades per tal de publicar un llibre que recuperi la memòria històrica femenina?

Sigui quin sigui el caire que li donem a la discussió sobre el fet social de ser dona, només podríem estar d'acord en una premissa: ser dona és el sentiment de pertànyer a un col·lectiu que es descriu a sí mateix com a femení.

Aquesta és la filosofia del Dia Internacional de les Dones, un dia dedicat a la diversitat del tret femení. Totes les dones del món celebrarem el proper 8 de març l'orgull de pertànyer al col·lectiu femení. Encara que hi hagi diferències entre nosaltres, totes sentim la pertinença a una història comuna, a una lluita per uns drets humans comuns, a una filosofia de vida que subjectivament, cadascuna de nosaltres segueix segons el que considera prioritari per a la seva vida.

Aquest any, des de Cerdanyola volem continuar, amb la celebració d'aquesta diada conscienciant a la societat de què nosaltres, les dones, diferents entre nosaltres, som iguals en drets al col·lectiu masculí. Si bé això ja té un perfil jurídic i formal, continuem fent visibles les nostres vides i les nostres necessitats, per ajudar

a què aquesta igualtat legal arribi a la realitat social.

Feliç 8 de març 2007, Dones! ■

Rosa Vilaró i Saladelafont

Regidora delegada de la Dona
Ajuntament de Cerdanyola del Vallès

Les maternitats

En què consisteix ser o fer de mare? La tradició ha atorgat a les dones i com a únic atribut, al llarg de la història, la responsabilitat exclusiva de garantir la reproducció de l'espècie humana. Més enllà, però també lligada al fet biològic, la maternitat ha representat la criança dels infants, l'espai domèstic i la pervivència de les pràctiques culturals patriarcal.

Amb les profundes transformacions socials produï-

des al llarg del segle XX, la maternitat ha passat a anomenar-se en plural i ja no fa falta tenir fills per ser mare. Les maternitats són diverses, poden ser biològiques, adoptives, temporals, escollides, accidentals, heterosexuales, lesbianes, ratllant els 40 anys...

Després de la lluita del moviment feminista durant els anys 70 per recuperar el poder de decisió sobre el cicle reproductiu, l'any 2007 els reptes relacionats amb les maternitats han canviat substancialment. Per entendre-les avui en dia cal, entre d'altres, tenir en compte els nous rols que han adoptat les dones a la societat, el retard de l'edat del primer embaràs, l'assistència mèdica per aconseguir-lo, l'adopció, els debats al voltant de la medicalització de l'embaràs, el part i la lactància.

Partint de les premisses exposades, l'Ajuntament de Barcelona convoca, per XXI vegada, els Premis 8 de març-Maria Aurèlia Capmany, en els que el jurat valorarà el millor projecte que tingui com a objectiu fomentar el debat i l'intercanvi d'idees, projectes i experiències entorn de les maternitats en la màxima amplitud i diversitat del concepte, i al que us animem a totes a participar! ■

Regidoria de Dona

Ajuntament de Barcelona

Una celebració històrica que al llarg del temps es va transformat i diversificant. Això es fa palès tant en la seva denominació com en les activitats que s'organitzen al seu voltant arreu del món. Ha passat de ser el Dia Internacional de la Dona Treballadora a dir-se, de manera més genèrica, Dia Internacional de les Dones, i les accions que s'hi vinculen abasten tots els àmbits: joves, plans, programes, recuperació de la memòria històrica, sensibilització contra la violència vers les dones... un ampli ventall d'accions i activitats que s'aglutinen al voltant de la històrica data del 8 de març: nous continguts per commemorar una preuada tradició.

Terrassenques: espais de comunicació

Un dels objectius de la nostra Regidoria és fomentar la visió i els sabers de les dones en la seva diversitat, promovent una imatge digna en els diferents mitjans locals de comunicació.

Per tal de donar compliment a aquest objectiu hem posat en marxa diferents iniciatives.

La primera va ser la renovació del nostre web. Cada vegada són més les dones que tenen accés i usen les noves tecnologies: s'informen i fan gestions a través del web municipal. D'aquí que decidirem fer el web de la Regidoria més accessible alhora que més dinàmic i actual. Vam modificar tots els seus continguts així com vam ampliar la informació tot obrint una porta a la participació i a la comunicació.

Una segona iniciativa fou la d'editar una revista pròpia *Terrassenques*. Totes som coneixedores de la presència minoritària de les dones en els mitjans de comunicació, restant així relegades les nostres aportacions i opinions. És en aquest sentit, que volem que la revista serveixi per fer visible tot el treball que realitza la Regidoria així com els diferents grups, entitats i

associacions de dones de la nostra ciutat, alhora que pretén ésser un espai d'informació, d'anàlisi, de reflexió i de sensibilització tot recollint la gran diversitat que configurem les dones de Terrassa.

Per últim, hem posat en marxa un nou programa televisiu, també anomenat, *Terrassenques*, a Canal Terrassa, la televisió municipal.

La idea és mostrar els interessos, activitats i realitats de les dones des de la pluralitat i fugint de la línia informativa centrada en una dona única i estereotipada. El programa s'emet setmanalment. Es vertebrava a partir d'un tema que, en un format dinàmic (reportatges, entrevistes, debats...) fa visible la perspectiva de gènere i finalitza amb l'agenda que informa dels actes vinculats a la Regidoria de Promoció de la Dona així com d'altres grups, entitats i associacions que es fan a Terrassa. ■

Fabiola Gil

Regidora de Promoció de la Dona.
Ajuntament de Terrassa

Fites a aconseguir

El Pla Local Transversal de les Dones, una eina vers la no discriminació

El passat 20 de novembre el Ple de l'Ajuntament va aprovar per unanimitat el Pla Local Transversal de les Dones. Ha estat un procés laboriós i participatiu. Vàrem començar fent una diagnosi de la realitat de l'impacte de la política de gènere municipal a la nostra ciutat i després de saber de quina realitat partíem, vàrem elaborar el pla d'acció.

Ara tenim entre mans una eina important que ha de ser la referència que garanteixi l'avenç de totes nosaltres, les santboianes, en l'objectiu d'aconseguir una societat sense discriminació per raó de gènere.

A Sant Boi les dones venim d'un llarg camí pel reconeixement de la nostra plena ciutadania. Hem volgut tenir presència i veu com a persones i ciutadanes en tot allò que afecta les nostres vides. No hem volgut i no volem ser agents passius de la societat, sinó que volem implicar-nos amb plena consciència cap a la transformació social.

Són molts els drets que les dones hem anat conquerint però és cert que encara tenim fites per assolir. Cada pas endavant que fem,

ple de dificultats, comporta tot un encaix en l'engranatge del funcionament de la societat, perquè el nostre anar cap endavant revoluciona el comportament, tingut com a normal, d'homes i dones.

Els rols que fins ara ens han adjudicat a unes i altres estan sent sacsejats, sobretot per nosaltres, les dones, i per això plantejem que hem de prendre mesures per conciliar la vida personal, amb la familiar i la laboral. Però no només de nosaltres sinó també de l'altra part de la humanitat, els homes.

Els nostres avenços, els de les dones, comporten també avenços pels homes. S'ha dit que el segle XX ha estat el segle de la revolució callada de les dones. És evident, hem anat introduint noves maneres de fer, de ser. Noves pautes de comportament i així volem que sigui. Per això aquest Pla Local Transversal és tant important, perquè dibuixa el Sant Boi del futur, un Sant Boi que no es pot dissenyar sense nosaltres, les santboianes. ■

Amor del Àlamo

Regidora Ponent de Programes Transversals
Àmbit de la Dona
Ajuntament de Sant Boi

El 8 de març i el dret bàsic: **el vot**

Ja tenim aquí el 8 demarç, i un any més comencem a programar actes i a pensar en el que seria més adient per commemorar el Dia Internacional de la Dona Treballadora.

Tots els temes ens semblen importants per continuar avançant cap a la igualtat, i tots o quasi bé tots seran tractats per les diferents entitats que con-

formen el Consell de la Dona de Cornellà de Llobregat, però en un dia tant significatiu no podíem oblidar retre un homenatge a la nostra història més recent i a aquells esdeveniments que van possibilitar que les dones ens convertíssim en ciutadanes de ple dret.

Sovint, ens envaeix l'optimisme i pensem que les dones només hem de lluitar per assolir una igualtat real, ja que els drets formals, pel fet de ser drets, són innats i els tenim assegurats.

Per això considerem tant important el recordar, sobretot a les noves generacions, que les dones van haver de

lluitar per assolir els drets més bàsics, i que d'això no fa pas tant de temps.

El fet que la dona assolís la plena ciutadania, va generar controvèrsies durant la Segona República, i aquesta reivindicació es va fer servir com a moneda de canvi per tots els partits polítics i fins i tot les pròpies militants de l'esquerra es van veure enfrontades pel que es va considerar una qüestió de "simple estratègia política".

Des de l'Ajuntament de Cornellà i el Consell Municipal de la Dona, no podem oblidar el fet que l'accés de les dones al dret de vot va estar ple d'obstacles i que la defensa dels drets, ara i sempre, és l'única eina que tenim les dones per fer-nos sentir.

Per totes aquestes raons, volem commemorar el Dia Internacional de la Dona Treballadora amb el record a la figura de Clara Campoamor i el vot femení, que representa l'assoliment del dret més bàsic com a ciutadanes.

Hem programat una exposició: El voto femenino en Espanya, del Instituto de la Mujer, que romandrà al CIRD, del 12 al 30 de març i el 14 de març, el Consell Municipal de la Dona organitza una conferència sobre el vot femení a Espanya a càrrec de Marina Subirats. ■

Judith Ibàñez Vives

Comissionada en Polítiques d'Igualtat
Ajuntament de Cornellà de Llobregat

El Programa Municipal per a la dona jove **Nous models de relació**

La preocupació sobre la realitat que viu la població jove va en augment. Alguns indicadors són les manifestacions de conductes violentes, l'anomenat *bullying* a les escoles, les problemàtiques amb les que s'enfronten els i les professionals que estan en contacte amb aquesta població, etc. D'altra banda, sembla que cada vegada s'amplien més les distàncies i les diferències entre el món adult i el juvenil.

Les activitats de coeducació que s'han fet des del Programa Municipal per a la Dona (PMD) mostren la vigència, entre la població jove, dels models de gènere que reproduïen i reforcen la desigualtat entre nois i noies.

Considerem prioritari apropar-nos a la realitat que viu la joventut, mitjançant la intervenció que es realitza als centres escolars, per recollir dades que permetin dissenyar i realitzar noves actuacions. Aquesta actuació pretén promoure el qüestionament dels models de gènere obrint la porta a nous models de relació basats en la igualtat i la no discriminació.

Per donar resposta a aquesta realitat s'ha posat en marxa el Projecte PMD Jove, entre l'àrea de Joventut i el Programa Municipal per a la Dona, de forma conjunta i coordinada amb l'equip tècnic de la Oficina Municipal de

Recursos d'Emancipació Juvenil (OREJ), amb els següents objectius:

> Adequar l'oferta de recursos i d'informació a les necessitats de la gent jove.

> Incrementar el número de dones joves que consultin al PMD.

> Promoure la participació de les dones joves i fer visible la seva realitat.

> Dissenyar i realitzar activitats de prevenció de la discriminació de gènere adaptades a la realitat de la població jove.

Aquest nou repte s'emmarca dins el treball dirigit a aconseguir una societat on ningú hagi de patir cap discriminació per raó de sexe, origen cultural, opció sexual i/o qualsevol altre factor que actualment està generant situacions de discriminació i d'exclusió social en la nostra societat. ■

Programa Municipal per a la Dona
Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat

Dia de la gent **emprenedora**

El 14 i 15 de març se celebra la 6a edició del Dia de la gent emprenedora, organitzat per l'Ajuntament de Barcelona, a través de Barcelona Activa, el Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya (Cidem), el Ministeri d'Indústria, Turisme i Comerç (DGPYME) i la Cambra de Comerç de Barcelona.

Més de 3.000 persones van participar en l'edició anterior amb l'objectiu de fer negocis, adquirir coneixements, noves oportunitats, treballar habilitats directives, establir contactes amb altres persones, clients, proveïdors, grups de recerca universitària, conèixer el suport institucional, i ser premiades.

Enguany també se celebrarà la 9a edició dels premis Barcelona d'Ofici Emprenedora, per la contribució de la ciutat de Barcelona al desenvolupament econòmic, a la innovació i a la creació de llocs de treball.

Des de 1998 s'atorga el premi, dotat amb 5.000 euros, a la Dona Emprenedora que hagi aconseguit destacar en el món empresarial. La guanyadora sortirà entre les proposades per entitats vinculades a l'àmbit empresarial i de les dones. Es valora la trajectòria personal i professional, el desenvolupament de l'activitat en sectors tradicionalment masculins, el nombre de llocs de treball creats i el grau de consolidació de l'empresa.

Tot i que cada vegada hi ha més iniciativa emprenedora, sobretot a Catalunya en general, però a Barcelona en particular, encara cal fomentar-la i impulsar-la, i en especial entre les dones, ja que aquesta segueix sent una activitat amb predomini masculí. Si tenim en compte, a més, que les empreses creades per dones són més petites i experimenten un nivell de creixement més lent que el general, és evident que fomentar models femenins en el món empresarial pot afavorir l'interès de les dones en aquesta activitat.

Empresàries d'empenta

Mª Carmen Perez i Àngels Calderón van crear sota el suport de Barcelona Activa l'empresa de transport i servei de tot tipus d'ar-

ticles que s'exposen a les fires, Ac Trans-Ferías Internacionales, SL. Es tracta d'un empresa formada per dones que van començar a caminar al Viver d'empreses i després es van independitzar. Sempre han estat vinculades a Barcelona Activa perquè els va ajudar a formar-se. L'any 2005 van rebre el Premi a la Dona emprenedora. Àngels Calderón manifesta que per a elles va representar un reconeixement econòmic, social i sobretot moral. Els va fer molta il·lusió i els va donar forces per continuar amb la seva empresa, ara ja consolidada. ■

Rosa Batet

Responsable d'infraestructures i recursos per a la consolidació Barcelona Activa

dones
associació de dones periodistes

Punts de distribució

Maite Libros

Via Augusta, 64-66
93 218 15 41
Barcelona

Llibreria Cafè Laie

Pau Claris, 85
93 318 17 39
Barcelona

Llibreria Pròleg

Dagueria, 13
Telf: 93 319 24 25
Barcelona

Llibreria Collector

Pau Claris, 168
93 215 81 15
Barcelona

Llibreria Cap i Cua

Torrent de l'Olla, 99
93 415 60 82
Barcelona

Llibreria Les Punxes

Rosselló, 260
93 457 74 74
Barcelona

Quiosc Joan

Urgell-París
Barcelona

Kioskiero

Ciències Comunicació
93 581 20 70
Bellaterra

Papereria Kronos

Rambla, 209
93 726 56 11
Sabadell

Llibreria Paideia

Santiago Russinyol, 40
930674 03 14
Sant Cugat del Vallès

Llibreria La Gralla

Pl. Cabrits 5
Granollers
93 879 49 70

El Cau Ple de Lletres

Cremat, 15
Tel i Fax 93 780 39 49
Terrassa

Llibreria Rovafabes

Nou, 9
93 790 55 82
Mataró

Llibreria Caselles

Major 46
97 324 23 46
Lleida

El Drac

Passeig d'en Blay, 61
97 226 10 30
Olot

Llibreria Les Voltes

Pl. Del Vi, 2
97 220 19 69
Girona

Llibreria Sant Jordi

Joaquim Riera, 16
97 233 56 59
Blanes

Llibreria La Capona

Gasòmetre, 41
97 724 12 33
Tarragona

Llibreria Gaudí

De la Galera, 12
97 734 05 30
Reus

Llibreria Viladrich

Despuig, 22
97 744 12 32
Tortosa

A càrrec de **La Cantant Calva**

Posem de cara a la paret:

- Premio Cervantes
- Publicitat de Telefónica
- Dolce & Gabbana

Ens faltaria **mur**

Si en alguna cosa tothom està d'acord en l'àmbit de la cultura és que les escriptores han aconseguit els estàndards d'igualtat que per a sí voldrien altres estaments, com el de la política o el de l'empresa, per exemple. Sí, les escriptores obtenen la mateixa categoria que els escriptors pel que fa a les seves qualitats literàries, fins i tot podríem dir que assolixen unes cotes d'audiència més altes que els seus congèneres i per tot el que afecta a la seva tasca creativa cap ombra de discriminació sembla opacar-la. Una altra cosa és quan les institucions han d'atorgar el reconeixement en forma de premi, de *sillón* de la *Real Academia Española*, o a l'Institut d'Estudis Catalans, o a l'Acadèmia de Bones Lletres. Institucions encarcarades totes elles que sembla que no s'han adonat que les dones escriuen des de fa uns quants segles, amb força èxit, de lectors i, sobretot, de lectores.

Com que no tenim prou mur per posar a totes aquestes vetustes institucions de cara a la paret, de moment hi posarem al Premio Cervantes, que amb 31 anys, només han concedit el guardó a dues dones, María Zambrano i Dulce María Loynaz. La gasiveria del Cervantes ha concedit a les escriptores un exigü 6% de prestigi. ■

L'esport també és cosa de dones

Apareixen una mare i els seus plançonets amb les cares pintades d'un equip de futbol i li diuen al marit/pare que se'n van a veure el partit i que si vol alguna cosa que els truqui al mòbil. L'home es pregunta: quin mòbil?, perquè sembla evident que no en té. A l'altra seqüència tornen a sortir la mare i les criatures en un cotxe, ells jugant i ella... brodant, com dient que el que li pertoca és fer labors. Ai, Telefónica, Telefónica, com si no en tinguéssim prou amb les perverses estratègies comercials que patim com a usuàries, que ara, fins i tot, la publicitat ens va en contra! Si un espot desvincula les mestresses de casa de l'esport, com aconseguirem que les nenes i les noies sentin que l'esport també és cosa de dones? ■

Boicot a la marca Dolce & Gabbana,
pel seu anunci que incita a la violència contra les dones! ■

Gata Lina & cia

Gemma

CIDEM

Innovar
per progressar

**T'ofereim totes les eines necessàries
per fer front als reptes que cada dia
viu la teva empresa.**

**Vine al CIDEM. Un equip professional,
multidisciplinari i experimentat
t'ajudarà a realitzar els teus projectes
de creixement.**

www.cidem.com

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Innovació,
Universitats i Empresa**

jo,directiva

Una eina **contra la discriminació**

L'Institut Europeu per a la Igualtat de Gènere comença a funcionar amb l'intenció de pal·liar les diferències existents entre homes i dones a la UE

Amb motiu de la diada del 8 de març de 2005, s'anunciava a la seu del Parlament Europeu (PE) a Estrasburg, la futura creació d'un Institut Europeu per a la Igualtat de Gènere, en una trobada que acollia expertes europees i periodistes dels diferents estats membres de la Unió Europea (UE). Aquesta reunió, que va estar presidida pel màxim responsable del PE, Josep Borrell, va girar entorn la violència cultural i domèstica i va finalitzar amb el visionat de la pel·lícula, d'Iciar Bollain, *Te doy mis ojos*.

Quasi dos anys després, el passat mes de desembre de 2006, el PE va aprovar l'informe presentat per les eurodiputades Amalia Sartori i Lissy Gröner, sobre l'Institut Europeu per a la Igualtat de Gènere. La missió de l'Institut consistirà en ajudar a les institucions europees i als estats membres a fomentar la igualtat de gènere i a lluitar contra la discriminació per raons de sexe. Tanmateix tractarà d'augmentar la sensibilització de la ciutadania europea i

que serà nomenat pel Consell de la UE, institució que representa els estats membres, i un fòrum de persones expertes dels diferents països de la Unió Europea.

En paraules de l'eurodiputat per IC-V, Raül Romeva, membre de la Comissió de la Dona, (formada per 35 membres, dels quals 2 són homes): "La igualtat entre homes i dones és un principi fonamental de la Unió Europea i ha d'estar assegurada en totes les seves àrees. Crear l'Institut de Gènere és un enorme pas cap a la igualtat entre dones i homes. La discriminació, encara, està molt estesa a Europa. Després de més de 30 anys de la Directiva sobre Igualtat de Salari a la UE (1975), les dones guanyen un promig d'un 85% del sou dels homes. I en molts països, aquesta diferència pot arribar al 33%".

Per altra banda, l'única eurodiputada catalana al PE, Maria Badia, del PSC, afirma que valora positivament la "decisió de nomenar un director o directora a través d'un proce-

Agències europees

L'Institut Europeu per a la Igualtat de Gènere s'emmarca dins de la creació de les agències especialitzades i descentralitzades en suport dels estats membres i de la ciutadania europea. Una agència comunitària és un organisme regulat pel Dret públic europeu, diferent a les institucions comunitàries (Consell, Parlament, Comissió, etc) i té la seva pròpia personalitat jurídica.

Fins ara, hi ha 20 agències comunitàries, 2 de les quals estan a Espanya: l'Agència Europea per a la Seguretat i la Salut en el Treball (OSHA) amb seu a Bilbao, i per les marques, dibuixos i models, l'Oficina d'Harmonització del Mercat Interior (OHIM), a Alacant.

Evelyne Gebhardt, en un moment de votació a l'hemicicle

recollirà, analitzarà i difondrà informació especialitzada. La seva seu estarà a Vilnius, capital de Lituània i té previst començar a funcionar en aquest primer semestre de 2007.

Pressupost i estructura

L'Institut ja compta amb un pressupost inicial de 7,5 milions d'euros anuals, dels 52,5 milions que té pressupostat fins l'any 2013. En el seu inici, treballaran 15 persones, però s'espera doblar aquesta xifra el 2013. La seva estructura estarà formada per un Consell d'Administració, amb 18 membres,

diment obert i transparent, i amb l'obligació de comparèixer davant la comissió del PE competent per respondre a les preguntes dels diputats i diputades, la qual cosa permet a aquesta institució mantenir un paper d'equilibri dins el joc de poders". Per a Badia, "la instauració d'un fòrum d'experts i d'expertes format per representants dels estats membres, del Parlament i dels agents socials, per assistir a la direcció en la planificació d'activitats de l'Institut, és, sens dubte, un encert". ■

Alicia Oliver Rojo

Lissy Gröner, eurodiputada

Amalia Sartori, eurodiputada

Informació sobre les activitats del Parlament Europeu:
www.europarl.es / www.europarl.eu.int

Mares lesbianes

Fotografies i text a càrrec d'**Oriana Eliçabe**, fotògrafa*

Mares Lesbianes és un apropament a l'homosexualitat femenina a través de la vida quotidiana de 10 famílies diferents. Les imatges d'aquestes noves famílies es manifesten com el reflex d'un mirall de la família tradicional, ajudant a deconstruir la idea patriarcal de la mateixa i trencant amb els falsos mites creats entorn de l'homosexualitat.

Enfocat amb una visió intimista, respectuosa de les relacions intrafamiliars, ensenya mitjançant les imatges el treball diari que caracteritza les vides de tots els homes i dones sigui quina sigui la seva condició sexual, el seu gènere o estat civil. Però també reflexa la situació en què es troben les mares lesbianes i el seu rol en el marc familiar, tenint en compte la funció social que tenen atribuïda en les diferents cultures.

El treball realitzat a tres països diferents com Espanya, Holanda i Estats Units ajuda també a percebre una millor comprensió de la posició de la dona en aquelles societats. L'elecció d'aquests tres països, més allà d'estar basada en criteris geogràfics, ve guiada per les seves particularitats socials i culturals.

A l'any 2000 va entrar en vigor a Holanda una llei de matrimoni i adopció per a parelles homosexuals, fet que va igualar els drets d'aquestes parelles a la dels heterossexuals. El mateix ha succeït a Espanya, al juliol de 2005, encara que en el moment de desenvolupament d'aquest reportatge els i les homosexuals espanyoles encara no gaudien d'aquests drets.

A Estats Units, les lleis canvien segons l'estat; per aquesta raó, el treball va ser realitzat en diversos estats com Nova York, Califòrnia i Massachusetts. A Nova York, es va permetre la unió de les parelles homosexuals regulada sota la fórmula *domestic partnership*. San Francisco ha estat durant moltes dècades un dels principals centres en el desenvolupament dels drets dels col·lectius gais d'ambdós sexes; a l'any 2004, l'alcalde de la ciutat va aprovar el casament entre homosexuals i va casar més de 4.000 parelles. El mes passat el governador de Califòrnia va vetar aquesta llei i Massachusetts s'ha convertit ara en l'únic estat de nord-amèrica que permet aquest tipus de matrimonis.

Al llarg de la història de cada una d'aquestes famílies trobem històries de la vida diària familiar, estant sempre present la cultura, la religió, la importància (o no) de la relació sanguínia entre els membres de la família, el racisme, l'homofòbia, l'amor i la separació. Realitats de la societat contemporània que es deixen veure a través d'aquestes i, com no, també en qualsevol altre tipus de família. ■

Més informació: www.sindominio.net/orianomada/DONA

* Nascuda a Buenos Aires (Argentina), el 1972, actualment viu i treballa com a fotògrafa independent a Barcelona.

L'habitatge, un dret mutilat

El dret de les dones a un habitatge adequat es contempla com a part integral de tots els drets humans i, com declara el Consell Econòmic i Social de Nacions Unides, ha estat reconegut per un ampli ventall d'instruments de drets humans d'àmbit internacional, estatal i regional. Tot i així, el Comitè de Drets Econòmics, Socials i Culturals reconeix la discriminació múltiple que poden patir les dones.

La visita a Espanya del relator especial de Nacions Unides sobre Habitatge Adequat, l'indi Miloon Kothari, del 20 de novembre a l'1 de desembre de 2006, va propiciar un intens debat sobre la preocupant situació de l'habitatge al nostre país, assenyalant també els problemes específics de les dones en aquest àmbit. L'objectiu de la missió del relator de l'ONU era "examinar el grau de compliment del dret a un habitatge adequat com a element integrant del dret a un nivell de vida adequat, amb especial atenció a les qüestions d'igualtat de gènere i de no discriminació". Aquesta especial atenció es deu a la vulnerabilitat de col·lectius de dones cada cop més nombrosos. Al nostre país caldria destacar les dones víctimes de violència domèstica, les vídues, divorciades o separades, les mares soles, les dones grans, les dones víctimes de desnonaments, les discapacitades, les dones que pertanyen a minories ètniques, les dones immi-

res; no volen tornar a la casa adjudicada pel jutge per por a tornar a ser agredides. Al mateix temps, assenyalava que "la sentència que els adjudica l'habitatge conjugal els impedeix accedir a un habitatge de protecció oficial".

Dificultats afegides

Vídues o discapacitades que depenen de les seves reduïdes pensions, joves amb sous precaris, dones soles amb sous més baixos que els dels homes tenen molt difícil mantenir casa seva o aconseguir-ne una. Diferents tipus de discriminació s'hi afegeixen en els casos de dones immigrants, gitanes, prostitutes... Un problema específic del creixement del mercat immobiliari al nostre país ha estat l'aparició del fenomen conegut com a mobbing o assetjament immobiliari. Les empreses constructores, promotores o immobiliàries poden assetjar tothom, però com que normalment es tracta d'edificis vells, les víctimes

Seminari **Dona i Habitatge**

grants, les treballadores del sexe, les lesbianes, les transsexuals...

Manuela, una dona maltractada pel seu marit que no vol ser identificada, és presidenta i fundadora de l'associació Miríadas, d'ajuda a dones víctimes de maltractaments. Manuela reivindica la implicació de les administracions públiques, perquè l'habitatge és un problema fonamental per a aquestes dones. Després del període a la casa d'acollida, les dones maltractades tenen greus problemes per accedir a un habitatge per a elles i les seves criatu-

Miloon Kothari de visita en un barri perifèric

més habituals són dones grans i soles, més fàcils de pressionar i de fer fora de casa seva.

La Comissió de Drets Humans de Nacions Unides contempla la qüestió de l'habitatge i les dones des de l'any 1997, però va ser l'any 2000 quan va demanar explícitament al relator especial sobre Habitatge Adequat que aplicés la perspectiva de gènere a la seva tasca, donades les conclusions d'altres relators que assenyalaven el fort impacte que habitatges inadequats o difícils condicions de vida tenen sobre les dones.

Miloon Kothari ha alertat en informes anteriors sobre Dona i habitatge digne de la important bretxa establerta entre la protecció legal i protecció real del dret de les dones a un habitatge adequat. A molts països, els drets de les dones estan protegits per llei, però a la pràctica les dones es troben social i econòmicament desprotegides i discriminades pel que fa als drets a l'habitatge, la propietat de la terra i l'herència. A més, el relator ha observat que les lleis que no fan referència a la situació específica de les dones s'interpreten de forma discriminatòria i desfavorable vers les dones.

Durant la seva visita a Madrid, Sevilla, Almeria, San Sebastià, Saragossa i Barcelona, Miloon Kothari es va entrevistar amb alts càrrecs de les administracions públiques, però també amb nombrosos representants de la societat civil, inclosos moviments socials, organitzacions no governamentals, acadèmics i investigadors independents sobre drets humans, col·lectius de dones i representants de les minories, i va rebre testimonis de persones directament afectades.

Construint des de la dignitat

L'Observatori dels Drets Econòmics, Socials i Culturals (DESC) va organitzar una trobada a Barcelona amb diferents col·lectius socials, el sseminari Dona i habitatge: construint des de la dignitat, per tal de “fer arribar al rela-

ca d'acumulació, benefici i explotació”; i el racisme, amb el qual s'enfronten dones gitanes, immigrades, treballadores sexuals... Valiño parla de “múltiple discriminació que impossibilita i mutila el dret a l'habitatge de les dones”.

L'arquitecta Isabel Martínez Stolcke, convidada per l'Observatori DESC al seminari, va donar la seva visió com a professional, involucrada a més en projectes amb una important participació ciutadana. Al seu treball des de l'urbanisme veu com es projecten equipaments a la ciutat sense gaire reflexió prèvia i sense cap comunicació amb els col·lectius que després els utilitzaran. Martínez Stolcke planteja una reflexió sobre els models de convivència “quins models de convivència ens imaginem i proposem?”, així com la necessitat de diàleg entre administracions i ciutadania.

Des de l'associació Pro habitatge, Guillem Fernández parla de “d'exclusió residencial”, un fenomen que cada vegada pot afectar més persones, donades les enormes dificultats per adquirir o, fins i tot, llogar un pis. Per a Fernández, una persona sola que vulgui accedir a un habitatge ja seria un exclòs o exclosa social, ja que el sou mig actual no li ho permet. Assenyala, a més, que el perfil mitjà de la persona exclosa social és el d'una dona d'uns 35 anys, soltera, amb estudis primaris i estrangera en el 38% dels casos.

Miloon Kothari de visita en un barri perifèric

Miloon Kothari de visita en un barri perifèric

tor les diferents experiències, problemàtiques, i bones pràctiques pel que fa al dret a l'habitatge adequat de les dones en l'àmbit urbà”. Vanesa Valiño, directora de l'Observatori DESC, considera que els problemes que afecten les dones en relació a l'accés a l'habitatge tenen els seus orígens en tres grans factors: l'organització patriarcal de la societat, “que infravalora les lògiques pròpies de les dones lògica de la cura, de l'ús, de l'intercanvi i provoca que les dones estiguin sobrerrepresentades entre els grups empobrits”; el capitalisme “i la seva lògi-

L'informe preliminar de Miloon Kothari conclou que Espanya viu una crisi de l'habitatge, on les dificultats de la majoria per suportar la despesa en habitatge, l'especulació, la manca d'habitatge públic, l'assetjament immobiliari són els problemes més greus, però no els únics. Malgrat que la crisi afecta tota la població, el relator assenyala les especials dificultats a què s'enfronten les dones, sobretot dones maltractades, mares solteres i immigrants. Kothari creu “necessari reconsiderar de forma profunda l'actual política econòmica i social”. ■

Mª José Cantón

Ana María Matute recrea un món desaparegut

Per M. Eugenia Ibáñez

Enveja la d'Ana María Matute. Complerts 81 anys, manté la suficient capacitat mental per escriure novel·les que s'esperen amb interès, es mostra còmoda en les seves xerrades amb adolescents –“converses”, diu ella– i fa gala d'una energia més que notòria per empipar-se davant notícies periodístiques que, assegura, no responen al rigor que la seva obra mereix. L'escriptora, al seu domicili barceloní, està treballant en els darrers retocs de *Paraíso inhabitado*, que Destino publicarà, probablement, abans de l'estiu, novel·la que prefereix no comentar, encara que avança que no serà autobiogràfica, –“mai he escrit una obra que ho sigui”–, tindrà diversos protagonistes i narrarà “tota una època, una manera d'educar i de sentir, i un món ja desaparegut”. Matute pot presumir d'una carrera literària precoç, llarga i brillant. Va començar a escriure als 5 anys, va publicar la seva primera novel·la als 22 anys (*Los Abel*), ha guanyat el Premi de la Crítica, dos premis nacionals de Literatura, el Café Gijón

i el Planeta i és, conjuntament amb Carmen Iglesias i Margarita Salas, l'excepció que confirma l'aferissat masclisme de la *Real Academia Española* (RAE). Va ser nominada per al Premi Nobel l'any 1977, però finalment el va obtenir el poeta Vicente Aleixandre. Les seves obres, traduïdes a 38 llengües, són lectura obligada a les aules d'espanyol de les universitats nord-americanes, i la de Boston guarda com *oro en paño* els manuscrits i originals cedits per l'autora. Però aquest enlluernador currículum no ha estat suficient per assolir el Premi Cervantes o el Príncep d'Astúries. “Els sabran el per què no me l'han donat –comenta–; prefereixen a poetesses d'un país llunyà a les que no coneix ni la seva mare, abans que una espanyola”.

Una nena feliç

Paraíso inhabitado trenca amb l'ambientació de les dues darreres novel·les de l'au-

Llibres

Un crim perfecte, de Teresa Solana

Dues edicions de la novel·la en poc més de tres mesos i traduccions en marxa al francès i anglès presenten a Solana com a l'autora en català revelació de la temporada literària. L'obra és un thriller divertit i amè, ambientat a la Barcelona acomodada de la zona de Pedralbes i que té com a protagonista a dos bessons –un de dretes i un altre d'esquerres–, sense experiència com a detectius, però que decideixen crear una peculiar empresa d'aquell ram. Els dos germans reben l'encàrrec d'un diputat, aspirant a president de la Generalitat, per investigar un retrat de la seva dona. Hi ha crims, trames complexes, molts sospitosos i una lleu crítica social.

Un crim perfecte, de Teresa Solana
Edicions 62 - 17,50 €

La petita història dels tractors en ucraïnès - Los amores de Nicolai, de Marina Lewycka

L'edició en català ha respectat el títol original de l'autora, nascuda en un camp de refugiats a Alemanya, filla de pares ucraïnesos i establerta a Anglaterra. La novel·la –750.000 exemplars venuts al Regne Unit i traduïda a 27 idiomes– presenta Nikolai, un enginyer de 84 anys amb dues passions: els tractors i Valentina, de 36 anys amb qui es vol casar, malgrat l'oposició de les seves dues filles. L'obra, de diàlegs àgils, es llegeix amb facilitat, i presenta amb intel·ligència el xoc cultural dels emigrants ucraïnesos amb els convencionalismes anglesos.

La petita història dels tractors en ucraïnès - Los amores de Nicolai, de Marina Lewycka
La Campana / Lumen - 21 €

tora, *—Olvidado rey Gudú* (1996) i *Aranmanoth* (2000)—, que forma, conjuntament amb *La torre vigia* (1971), la nomenada trilogia de l'Edat Mitjana, classificació que l'escriptora refusa amb contundència: **"No tenen res a veure una amb l'altra"**. També inicia una dèbil protesta quan se li diu que la mirada de nens i adolescents és gairebé una constant a la seva obra, però accepta que la infància és "el bressol on es forma una persona", potser perquè l'autora es veu marcada per una infantesa de la que recorda la greu infecció de ronyó soferta als 4 anys, la llarga estada a Mansilla de la Sierra (Logronyo) i un afectuós pare que al tornar dels seus viatges li explicava històries fantàstiques. **"Vaig ser sempre una lectora compulsiva i vaig assolir ser una nena feliç gràcies als llibres"**, afegeix. Però, si es prenen les seves obres com a referència —textos d'inicis molt lírics i desenllaços a vegades cruels—, no sembla que la vida d'Ana María Matute hagi estat un camí de roses. **"Cadascú parla de la fira segons li ha anat"**, comenta, i assegura que ni com a escriptora ni com a dona ho ha tingut fàcil: **"La meua separació matrimonial va ser un veritable via crucis; em van prendre el meu fill, un nen dolç de 8 anys,**

perquè en aquella època, cap al 1962, els nens es lliuraven al pare. I això és el que no els hi perdono. Jo mai havia odiat, però llavors en vaig aprendre; ells em van ensenyar".

Com a escriptora va patir els mals de l'època i, potser, la seva condició de dona. **"Gairebé no tinc res de la meua primera època publicat tal i com ho vaig escriure, tot va ser censurat"**, recorda. L'exemple més clar d'aquesta desraó va ser *Luciérnagas*, una de les obres semifinalistes del Premi Nadal de 1949 i que la censura no va deixar publicar. Sis anys més tard, la novel·la va aparèixer com a *En esta tierra* i, finalment, l'any 1993 Destino va recuperar el text íntegre i el títol original.

Matute va viure una apagada literària que es va allargar 18 anys —**"vaig patir una enorme depressió, sense ganas d'escriure"**—, va trencar el seu silenci amb un parell d'excel·lents contes per a nens —*Sólo un pie descalzo* i *El verdadero final de la Bella Durmiente*— per tornar amb força, i potser amb ràbia, a l'actualitat literària amb *Olvidado rey Gudú*, novel·la que, diu, tenia aparcada abans de la depressió i que va reprendre gràcies a la insistència de la seva agent literària, Carmen Balcells. **"Les persones que**

em coneixen bé asseguren que allà estan tots els referents de les meves obsessions, literàries i vitals; és el llibre que sempre vaig voler escriure, el que ha crescut amb mi, el que ha anat pervertint-se en la meua companyia fins que un dia... surt!".

El masclisme de la RAE

No és bel·ligerant amb la poca presència de dones a la RAE, que jutja un reflex del masclisme de la societat espanyola: **"Sóc gran, visc a Barcelona i poques vegades vaig a les sessions, així que el millor és que no opini, però crec que les dones es mouen poc per ingressar a la RAE"**. Diu que no té un tipus de lectures preferit. *El Código da Vinci* li sembla **"una estupidesa"** i recomana amb entusiasme *Crítica de la razón criminal*, de Michael Gregorio. Es considera una dona sense hàbits fixats, a excepció dels mots encreuats del diari *La Vanguardia*, la seva primera tasca del matí. No li agrada matinar, dedica un temps a la televisió a la nit, es reconeix fidel seguidora de la sèrie *CSI* dels dilluns i assegura que guarda a la ment moltes coses susceptibles de convertir-se en novel·les. **"L'única cosa que em falta són les ganas per escriure"**, conclou. ■

Léxico de afinidades, d'Ida Vitale

L'autora —escriptora, poetessa i crítica literària— va néixer a Montevideo l'any 1924 i és una de les veus més importants d'Uruguai i amb una extensa bibliografia. La primera edició del llibre data de 1994 i es publica ara per primera vegada a Espanya. Són textos breus, a vegades poètics, pensaments, observacions, records i comentaris que han de ser llegits amb calma, per ser assaborits, analitzats i gaudir amb l'exquisit ús del llenguatge que fa l'autora.

Léxico de afinidades, d'Ida Vitale
El Cobre - 21 €

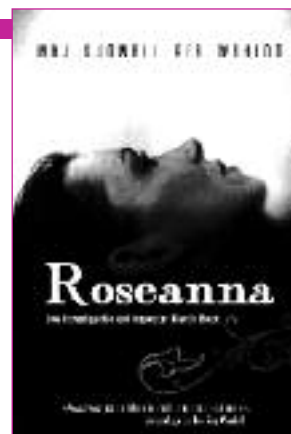

Roseanna, de Maj Sjowall

Llibre de lectura imprescindible per als amants de la novel·la negra, on la seva influència en aquest gènere ha estat reconeguda per autors com Henning Mankell. Va ser el primer títol de la sèrie de l'inspector Martin Beck publicat a l'any 1969, obra conjunta de Sjowall i el seu marit Per Wahloo, mort l'any 1975, ambdós suecs.

L'obra té, com a punt de partida, la trobada del cadàver d'una noia al llac de Vatten, de la que Beck només aconsegueix esbrinar el seu nom i la seva nacionalitat nord-americana.

Roseanna, de Maj Sjowall i Per Wahloo
RBA - 16 €

La Ruta de les Dones

La primavera ja ha arribat! Si et ve de gust sortir a passejar tot descobrint nous espais sota un punt de vista femení, anota aquest recorregut a la teva agenda: **la Ruta de les Dones**. La ruta, amb **vuit itineraris diferents**, inclou les ciutats de Barcelona, l'Hospitalet de Llobregat i Sant Adrià del Besòs i està organitzada per l'Institut del Paisatge Urbà i la Qualitat de Vida de l'Ajuntament de Barcelona.

Els vuits itineraris estan organitzats tant per zones com per temàtiques. En els tres primers -anomenats **Dones en el poder**, **Menstruals i científiques** i **Dones del poble**- se centren en Ciutat Vella. El quart recorregut, sota el títol d'**Artistes, burgeses i revolucionàries**, transcorre pels districtes de Sants-Montjuïc, Eixample i Gràcia, mentre que Dones de la burgesia ho fa pels de Les Corts i Sarrià amb la figura de Carme Karr; i Dones que s'organitzen pel d'Horta-Guinardó amb el passeig pels jardins de Federica Montseny.

Més informació:
www.paisatgeurba.com

Cinema

Ciudad de silencio, de Gregory Nava

Des de principis dels anys 90, la ciutat mexicana de **Juárez**, població situada a la frontera amb Estats Units d'Amèrica davant de l'estat de Texas, s'ha vist plegada de cadàvers de dones. Més de 400 dones han estat assassinades i moltes altres han desaparegut envoltades del més gran silenci.

Aquesta pel·lícula que s'estrenarà a mitjans de març a casa nostra denuncia públicament aquest cas de discriminació i injustícia, de *feminicidi* al segle XXI. El cineasta **Gregory Nava** va rodar la pel·lícula -amb el títol original *Bordertown*- i amb les interpretacions, entre d'altres, d'**Antonio Banderas** i **Jennifer López** per donar realisme i popularitat a un fet vergonyós que sembla no estar a l'agenda dels polítics.

Fur: un retrat imaginari de Diane Arbus, de Steven Shainberg

L'arriscada artista **Diane Arbus** (1923-1971) va ser una de les dones que es va saltar les normes, una *noia bé* de Manhattan educada per ser una bona esposa i mare que un bon dia, farta de seguir les directrius establertes, va decidir començar a retratar la realitat de Nova York. El film de **Steven Shainberg** capta el moment en què l'artista deixa enrere la seva vida gris per assolir els seus somnis artístics.

Un bon treball de la camaleònica **Nicole Kidman** mostra la vida excèntrica de la fotògrafa, amiga de gegants i nans.

Teatre

Festival Magdalena Project: Piezas conectadas

La ciutat de Barcelona acollirà del 16 al 25 de març el **Festival Magdalena Project** amb el títol **Piezas conectadas**, espectacle sota la direcció de **Margarita Borja** i la coordinació de **Susana Egea** i **Teresa Urroz**. Durant nou dies les mestres del teatre impartiran els **tallers** secundades per actrius de teatre més joves; es donaran a conèixer altres experiències i projectes, apostes estètiques i ideològiques i visions del món.

Després de 10 anys de Trobades de Dones d'Iberoamèrica a les arts escèniques a Cadis, a on es varen forjar vincles entre creadores escèniques i grups amb el Projecte Magdalena, aquesta **Trobada-Festival de teatre i performance** sorgeix del desig d'ampliar l'espai, obrir amb possibilitat nous àmbits de visibilitat per a les produccions, i esperar que amistats

sorgides de l'intercanvi de pràctiques teatrals, creacions i debat, revitalitzin somnis i impulsos. Si el teatre de dones encara no és un referent suficientment consolidat en programacions d'esdeveniments i repertoris espanyols, a l'àmbit internacional la lluna és encara més gran.

Artistes com la catalana **Àngels Margarit**, la colombiana **Emily Dickinson** o l'argentina **Diana Raznovich** participaran en aquest festival que tindrà lloc a la seu del Centre Cultural de Dones Francesca Bonnemaison, a Barcelona.

Espectacle: Festival Magdalena Project "Piezas conectadas"

Data: 16 - 25 de març de 2007

Lloc: Centre de Cultura de Dones Francesca Bonnemaison, c/Sant Pere més baix, 7 Barcelona

Més informació:
www.bonnemaison-ccd.org

Fòrum Social Mundial a Kenya,

Les dones i el dret a la terra en el punt de mira del FSM

A Nairobi del 20 al 25 de gener s'ha posat de manifest que l'actuació de les ordres religioses juntament amb la de les organitzacions no governamentals ajuda a pal·liar la situació dels més pobres, per no dir de les més pobres, ja que la intervenció dels governs és inexistent

De les set edicions del fòrum, potser s'hagi estat en aquesta on més temes s'ha tractat tenint en compte les dones, la seva situació i la seva importància. Des de les àrees de conflicte, on s'ha reclamat major protecció de la comunitat Internacional per a les dones, nenes i nens que hi viuen, fins a l'exigència de lleis que protegeixin els béns, entre ells la terra, per tal que les dones puguin fer front a situacions de solitud, viduitat i orfandat. Això sense oblidar la denúncia de la pràctica ancestral de l'ablació i l'oposició a qualsevol guerra; la reivindicació dels drets reproductius, la sexualitat, la situació de la SIDA i el respecte públic a la pròpia orientació sexual -en un país on l'homosexualitat està condemnada per llei amb anys de presó-. En síntesi, aquests han estat els temes tractats des de moltes perspectives, àmbits i identitats.

Aigua i habitatge

Un altre món és possible és el lema que ha reunit a més de 60.000 persones a Kenya per exigir coses tan elementals com aigua i habitatge. En contrast amb la convocatòria de Davos, Nairobi no ha concentrat ni a famosos ni a mandataris. A Àfrica s'hi han citat els moviments civils per intercanviar experiències i els diferents punts de vista sobre el desenvolupament econòmic, la situació de la pobresa i l'extensió de la SIDA entre la població africana. A més, s'han mostrant els barris més pobres de Nairobi amb les marxes d'inauguració i clausura, més de 12 quilòmetres caminant per comprovar com viuen els més de mil milions de persones en el món que viuen en barraques. El Fòrum Social va acabar el quart dia amb l'exposició dels grans temes i sense una declaració conjunta, conscients que

ha estat difícil l'edició africana per la falta de suport governamental i per la falta d'infraestructures d'allotjament. Es calcula que més de 35.000 van ser acollits en cases particulars, per hospitalitat de les dones i homes kenyans.

Coneixement sobre el terreny

Les representants de l'Associació de Dones Periodistes i de la Xarxa XIPICAT van ser de les que van conviure amb una família autòctona de l'ètnia *lua*: Caroline, Michael i els seus dos fills. La nostra amfitriona treballa a EQUALITY NOW, una ONG que combat l'ablació de les nenes. A més intenten explicar i divulgar la importància de què les mares i els pares facin testament per assegurar les pertinences de la descendència, en cas de defunció dels progenitors. És una organització que lluita per donar cobertura legal a la situació de dones que encara no han assolit els seus drets com a éssers humans, i són víctimes d'unes pràctiques tradicionals i antigues.

Ja en la inscripció, la diferència de preu entre residents i estrangers feia preveure la classificació entre participants rics i pobres. Així va ser, els residents al final no van pagar inscripció per considerar les tarifes altíssimes per al nivell econòmic del país. I alguns periodistes van amenaçar de no fer la cobertura informativa si se'ls exigia pagar la inscripció. Tot va quedar en anècdota, però, el que sí que va aixecar protesta i comentaris fou la incoherència que els *càterings* dels restaurants presents en l'espai del fòrum fossin dels hotels més luxosos de Nairobi i el fet que tot el recinte estigués custodiat per l'exèrcit.

Tot i això és positiu que el FSM s'hagi celebrat a Àfrica. En un país on les forces armades vetllen per la seguretat

quotidiana i on no és recomanable caminar pels carrers sola a partir de les vuit del vespre. Una Àfrica que se sap poderosa, emergent i que compta amb les dones per donar un altre gir al camí recorregut fins ara. Només caldrà posar en pràctica conceptes com equitat, ciutadania, democràcia i les reflexions de més de 21 assemblees temàtiques, totes elles cridant a l'acció. ■

Carolina Barber

Recomanem article d'opinió de : *Iolanda Fresnillo* investigadora de l'Observatori del deute en la Globalització (27/01/07) en www.canalsolidari.org

Altres informacions de participants en <http://fsm2006nairobi-cat.blogspot.com>

El Cercador d'expertes, un banc de dades útil per als mitjans de comunicació

“La presència de les persones i dels grups en el debat social i en els esdeveniments està altament determinada per la seva difusió mediàtica” (*Racismo y análisis crítico de los medios*). Aquesta afirmació de Teun A. van Dijk està corroborada per l'EGM (Estudi General de Mitjans), entre d'altres, que indiquen que a l'Estat espanyol apareixen esmentades un 21% de dones als espais informatius davant del 78% d'homes. Aquesta desigualtat de presència en els mitjans ocasiona que el model de societat que es presenta sigui asimètric i reproduïxi una realitat on les dones hi figuren molt poc, malgrat els avenços que en els camps de la política, les universitats i les empreses s'han anat fent. Per tant, la imatge que projecten els mitjans és poc democràtica, perquè li falta el pluralisme, sentir diverses veus.

Hi ha encara una altra dada que ens ha fet reflexionar, segons el Projecte Global de Monitoreig dels Mitjans: només un 2% de les dones que apareixen als mitjans ho fan en categoria d'expertes.

Per pal·liar aquesta desigualtat, l'Institut Català de les Dones va veure la necessitat de crear un instrument que ajudés a corregir aquest desequilibri, i va encarregar a l'Associació de Dones Periodistes de Catalunya l'elaboració d'un banc de dades d'expertes disposades a dialogar amb els mitjans quan aquests els hi demanin. Expertes que puguin ser font o testimoni per opinar i manifestar-se sobre temes d'actualitat de tots als àmbits. En aquest banc de dades se li ha donat el nom de Cercador d'expertes.

El Cercador d'expertes (www.cercadorexperteres.cat) és una eina que facilita la recerca de perfils de dones pro-

fessionals d'àmbits científics, acadèmics, empresarials, culturals, del món associatiu i altres. El cercador disposa d'un desplegable de professions on trobar l'especialista que es requereix. Conté també una taula en forma de desplegable que fa referència a les especialitats que aquella professional ha manifestat conèixer i que en determinats casos són tan útils com la professió principal.

S'ha estructurat també una divisió geogràfica en cinc territoris, Barcelona, Girona, Lleida, Tarragona i Terres de l'Ebre, per servir millor als mitjans d'àmbit local, i ressaltar també les professionals de tot el territori català.

Actualment es poden consultar els perfils de 400 expertes, però la intenció és anar actualitzant el Cercador fins a tenir un ventall ben ample d'expertes de diferents àmbits.

El Cercador d'expertes pretén ser una agenda electrònica útil que els i les periodistes i altres entitats, puguin consultar amb facilitat potenciant l'opinió i els coneixements de les dones per fer front al tòpic periodístic que diu que “no criden a més dones, perquè no n'hi ha en determinats camps”.

L'objectiu, del Cercador d'expertes, és reconèixer el paper de les dones a la nostra societat i visualitzar les seves aportacions, especialment en aquells espais on tradicionalment no hi ha hagut presència femenina. ■

Montserrat Puig

Presidenta de l'Associació de Dones Periodistes

Més informació:

Google, www.cercadorexperteres.cat

Institut Català de les Dones, www.gencat.net/icdona

Associació de Dones Periodistes, www.adpc.cat

Dones de ciència

Web per a les dones de ciència

www10.gencat.net/dursi/ca/re/donesiciencia.htm

Aquest apartat del web de la Direcció General de Recerca pretén fonamentalment contribuir a fer visible la tasca en l'àmbit de la recerca duta a terme per les dones vinculades a la ciència i la tecnologia. A banda de recollir les actuacions més destacades desplegades per afavorir la igualtat en la investigació, el web mostra tot un seguit de recursos (documents i enllaços) relacionats amb la temàtica de les dones científiques i tecnòlogues, que poden ser de gran utilitat. Finalment, cal destacar un apartat del nou espai destinat a les dones que han propiciat l'avenç de la dona en el món científic al llarg de la història, tant al nostre país com més enllà de les nostres fronteres.

Ciència? Sí, sí. Enguany és l'Any de la Ciència a Barcelona i per celebrar l'aportació de les dones a aquest apassionant món s'ha organitzat el cicle temàtic Fer ciència, cosa de dones. Per conèixer millor què han aportat les dones científiques, podem assistir a:

- la conferència sobre *la figura de Gertrude Belle Elion*, a la biblioteca Vila de Gràcia (C/ Torrent de l'Olla, 104, Barcelona) el dimarts, 27 de març, a les 19 hores

- I el dijous, 29 de març es parlarà d'*Ada Augusta Byron* a la biblioteca Joan Miró (Parc de l'Escorxador C/ Vilamarí, 61, Barcelona), a les 18 hores

Més informació: www.bcn.cat/ciencia2007

Fundació Maria-Mercè Marçal

La inauguració de la Fundació de la poeta i **escriptora Maria-Mercè Marçal** (1952-1998) va tenir lloc el passat mes de desembre, a la seu de Vapor Codina de Sabadell (carrer Blasco de Garay, 19), un espai cedit per l'ajuntament sabadellenc. L'espai té com a objectiu ser un espai de cultura orientat per les perspectives amb què Maria-Mercè Marçal va bastir la seva trajectòria vital i literària. Les hereves legals de la poeta barcelonina,

Fina Birulés i Heura Marçal, van assistir a la inauguració de l'espai conjuntament amb l'artista Eulàlia Valldosera, qui exposa permanentment la seva obra en aquesta fundació. Les activitats de l'espai se centraran en la promoció de la creació literària i artística i la interrelació entre les diferents arts, la fusió de la tradició literària i la cultura popular i la defensa del català com a llengua de cultura. Per tal de portar a terme els seus objectius,

l'entitat es dividirà en el Centre d'Estudis Maria-Mercè Marçal, dedicat a l'estudi i difusió de l'autora i la seva obra, i el Cercle d'Art i Pensament, que aplegarà diferents manifestacions creatives i de reflexió.

Més informació:
www.fmmm.cat

Fundació Victoria de los Ángeles

Coincidint amb el segon aniversari de la mort de la **soprano catalana Victòria dels Àngels** (1923-2005) es va presentar a Barcelona la seva fundació, el passat mes de gener. Les finalitats de la Fundació -que compta amb el suport del Gran Teatre del

Liceu- són preservar i difondre el llegat musical de l'artista, així com la creació d'un fons documental de la soprano reconeguda arreu del món.

Aplegar l'art en majúscules és obrir-se a la música, la literatura i les arts plàstiques i es treballa

per perpetuar la memòria d'una de les grans veus mundials del segle XX: Victoria de los Ángeles López.

Més informació:
www.victoriadelosangeles.org

Pedalar per la pau i el fi de la violència **al Pròxim Orient**

Follow the Women 2007

Nexes organitza la participació a la marxa en bicicleta per demanar la pau i la fi de la violència a l'àrea geoestratègica del Pròxim Orient.

Enguany es vol donar l'oportunitat de participar en la pedalejada reivindicativa a més dones catalanes interessades en aquesta iniciativa. Es valorarà tant el seu interès en el projecte com el seu suport en la realització. També que les participants puguin aportar coneixements en mitjans de comunicació, així com suport en termes d'atenció mèdica.

Follow the Women 2007 es realitzarà del **6 al 21 d'abril**. Començarà a Alep, passant per Beirut, Damasc, Palestina i finalitzarà a Amman (entre altres pobles i ciutats).

Totes les dones interessades en participar al projecte poden informar-se a:

Nexes, c/Sant Antoni Abat, 6, principal 2a. Barcelona T. 934 427 167
info@nexescat.org
www.followthewomen.com

Les dones fem Barcelona *I Mostra de grups i entitats de dones de Barcelona*

Els objectius de la mostra són desvetllar l'interès de la ciutadania sobre les aportacions que fan els grups, les entitats i els consells de dones a la ciutat de Barcelona, alhora que es crea un espai per donar a conèixer les seves activitats.

També vol ser un pont d'entrada per la participació al II Consell de Dones de Barcelona.

Organitza: Regidoria de la Dona i d'igualtat d'oportunitats de l'Ajuntament de Barcelona, impulsat pels Consells de

dones de Barcelona i dels districtes

Lloc: Pla de la Seu i Avinguda de la Catedral

Data: 24 de març

Més informació: Tel. 934 132 715

Va néixer a Bellvís (Pla d'Urgell), l'any 1945. Casat, amb dues filles, de 35 i 33 anys, també té un nét i un altre a punt d'arribar. És catedràtic de Lingüística general del Departament de Filologia Romànica de la Facultat de Filologia de la Universitat de Barcelona. Ha publicat diversos estudis sobre semiòtica, lingüística, poètica, filosofia, teoria de la ciència i de la comunicació. Autor de diversos llibres, entre ells, *Elogi de la passió pura* (Premi Ramon Llull, 1990), *Llibre del sexe, la poesia i l'empresa*, i *Comprendre la comunicació*. Acaba de publicar *Els secrets de la felicitat* (Ara Llibres, 2006).

Sebastià Serrano

“M'encanta anar al mercat!”

Text **Aurora Antón**

Fotografia **Pilar Aymerich**

De petit, quines feines domèstiques va aprendre?

De petit, una cosa que em feia fer l'àvia era detectar quan les gallines estaven a punt de pondre l'ou i quan l'havien post. Jo les perseguia per a què no se'ls mengessin. Donava el menjar a les bèsties. Tenia cura dels conills i de les gallines, anava amb la mare a collir herbes pels conills, també a agafar cargols i més tard col·laborava en la seva elaboració. També recordo anar a comprar moltes vegades a les botigues del poble, a buscar pa i llet, o a l'hort a casa de la veïna, per si tenia espinacs.

Un cop casat...

Quan va néixer la primera filla, vaig començar a col·laborar a casa. Però ho feia d'una manera indirecta, intentant no entorpir i ajudant una miqueta. Feia els llits, ajudava a fer la feina de casa, a estendre i plegar roba... No a planxar-la!

Quanta estona dedicava a les seves filles?

En tenia molta cura. Quan la meua dona impartia classes en horari nocturn a l'institut, jo els hi feia el sopar, les banyava i les dormia. Durant sis anys els explicava un conte cada dia abans d'anar a dormir. Crec que és una de les millors coses de la meua vida: haver estat actiu en aquest sentit amb la família.

Com es combina ara les feines de casa?

Com que hem d'harmonitzar els horaris, moltes vegades faig el dinar o el sopar. M'ho passo bé. M'agrada combinar coses, tenir sensacions de jugar amb els aliments -que per a mi tenen molt d'atractiu-. Quan prepares un menjar, en el fons, envies un missatge.

Se li dóna bé la cuina?

M'agrada fer experiments: barrejar molt en amanides, lleties, cigrons, coses dolces i salades. També acostumo a fer una cosa que feia molt de petit: aprofitar les sobres, posant algunes pinzellades d'essències. És propi de la mentalitat de poble.

A l'hora d'anar a comprar, qui ho fa?

M'encanta anar al mercat i a les botigues! Principalment, perquè tinc més contacte amb la gent. Gairebé cada dia compro alguna cosa (pa, fruita, enciam...) a les botigues de prop de casa. I a l'estiu ho faig més, perquè no m'agrada tant anar a la platja.

Què hi ha de la neteja?

En certa manera, hi col·laboro. Per exemple, abans de venir aquí he deixat la cuina més o menys en ordre. Paro la taula i després la trec i poso el rentavaixelles. A banda, intento que el meu espai tingui un desordre organitzat, tot i que l'ordre és impossible, perquè treballo en tres o quatre coses alhora.

Quan s'espatlla alguna cosa a casa, què fa?

Porto molt malament el bricolatge. Quan es fon una bombeta, vaig a comprar-ne una altra i la poso. Però sóc incapaç d'arreglar una rentadora o el televisor. Jo mai ho he fet; en canvi, el meu germà ho arreglava tot. És una de les coses que de vegades em retreuen.

Què més li retreuen?

No col·laborar tant com voldrien, ser una mica desorganitzat i arribar tard a dinar.

Qui porta els números, a casa?

La meua dona. Jo mai porto diners a sobre i ni tan sols sé què guanyo. No m'agrada parlar de diners, les coses que faig, les faig guiats per emocions. Això també és motiu de retrets!

Compra la seva roba?

No, em resulta molt pesat. Quan ho faig, és perquè l'acompanyo a ella. I sempre prefereixo comprar roba a prop de casa, al noi que saluda cada dia quan passo davant de la seva botiga. Les seves camises són les que porto més de gust.

Com participa en la decoració i en la compra de mobles?

Uf! També em costa. A més, agafo afecte a les coses. Abans, els mobles eren per tota la vida! En el que sí participo més és en posar quadres d'amics que pinten.

Participar activament en les feines de casa és un secret de la felicitat?

Sí!

Qüestionari **domèstic**

Planxa?

No, 0'001 cops al llarg de la meua vida.

Qui li compra els calçotets?

No sóc jo qui els compra.

Quan fa el llet?

Gairebé cada dia.

Quan costa un litre de llet?

Segons les ofertes. La que vaig comprar la setmana passada, 76 cèntims.

Quin plat li agrada cuinar?

Fer una mena de llegum amb barreja de

sofregit amb ceba i alguna proteïna animal. També m'agrada fer amanides i plats de les sobres.

Què l'emprenya més de les feines domèstiques?

Comprar roba o coses de la casa, excepte el menjar. Quan sóc al mercat, em sento a la sabana!

Quina és la feina de casa que menys li costa fer?

Tenir cura de les nenes.

A l'hora de rentar els plats...

No em desagrada gens. Em poso la ràdio i vaig fent!

Estén la roba o té assecadora?

Estenc la roba i m'agrada molt. Faig com si fos un text: veig què li va bé posar al costat del mitjó, la samarreta o de la camisa.

Com neteja el terra de casa?

No el netejo. Només alguna vegada passo l'escombra.

